ÎNDRUMĂRI BISERICEŞTI PENTRU STAREA DE ALERTĂ

În contextul prelungirii stării de alertă, de către autorități, începând cu data de 16 august 2020, Cancelaria Sfântului Sinod a transmis următorul document:

Întrucât nu au fost aduse noutăți în ceea ce privește viața religioasă, Patriarhia Română reamintește următoarele îndrumări, date în 17 iunie a.c. şi reluate în 17 iulie a.c., privind participarea credincioşilor la sfintele slujbe în interiorul şi în exteriorul lăcaşurilor de cult:

I. Accesul credincioşilor în lăcaşurile de cult

1. Sfânta Liturghie şi celelalte slujbe liturgice din timpul săptămânii, din duminici şi sărbători, se săvârşesc în interiorul bisericii, accesul realizându-se în aşa fel încât între credincioşi să fie o distanță de 2 m în orice direcție (4 mp pentru fiecare credincios). Dacă numărul credincioşilor este mai mare decât spațiul interior disponibil, ceilalți credincioşi vor asculta slujba stând în exteriorul bisericii, slujba fiind transmisă la difuzoare sau clericii vor săvârşi slujba în aer liber (în curtea bisericii).

2. Pentru credincioşii care urmăresc slujba în exteriorul bisericii, distanța între ei va fi de 1,5 m în orice direcț

3. În interiorul bisericii, folosirea măştilor de protecție este obligatorie pentru toți participanții la slujbe, cu excepția slujitorilor bisericești care rostesc rugăciuni, predică sau cântă la strană.

4. Lăcaşurile de cult vor fi deschise zilnic credincioşilor pe întreaga perioadă a săptămânii, astfel încât preoții slujitori să poată răspunde tuturor solicitărilor credincioşilor privind Spovedania, Împărtăşania

individuală și citirea unor rugăciuni pentru diferite trebuinţe. Astfel, se va evita aglomerația credincioşilor la slujbele de sâmbătă şi duminică.

5. Persoanele care au acces în biserică, pentru rugăciune individuală şi Spovedanie, în afara perioadelor în care se desfășoară slujbe în biserică, vor respecta distanţa de 2 m, aşteptând pe un singur râ Distanța de 2 m între două persoane urmează a fi respectată de la intrarea în biserică până la părăsirea ei.

6. Persoanele având COVID – 19, persoanele care prezintă simptome de infecție, persoanele aflate în carantină, precum şi persoanele care au avut contact cu o persoană infectată nu pot intra în biserică şi nici nu pot participa la vreo slujbă, acestea fiind rugate stăruitor să rămână acasă, pentru a nu răspândi boala. Însă, pot urmări slujbele acasă prin intermediul televiziunii sau internetului (online). Spovedirea şi Împărtășirea acestor persoane se va face la domiciliu sau la spital, cu respectarea tuturor reglementărilor sanitare aplicabile.

7. De asemenea, nu se permite accesul în lăcaşul de cult persoanelor care prezintă simptome de infecție respiratorie (tuse, strănut, rinoree).

8. Ordinea, disciplina, igiena și respectarea acestor măsuri vor fi asigurate prin angajaţi sau voluntari desemnați ai bisericii respective.

9. Spovedania credincioșilor și citirea unor rugăciuni pentru aceștia în biserică se vor programa din timp, spre a evita aglomerările de persoane. Atât preotul duhovnic, cât și credinciosul care se spovedește vor utiliza mască de protecție și vor menține distanța fizică sanitară de 2 m. Se recomandă, date fiind dimensiunile reduse ale majorității bisericilor și caracterul secret al Spovedaniei, ca în biserică să rămână doar preotul și penitentul.

10. Credincioşii ortodocşi români care nu pot participa fizic la slujbele Bisericii pot urmări Sfânta Liturghie **şi** celelalte slujbe liturgice oficiate în Catedrala Patriarhală la posturile *TRINITAS TV* şi *Radio TRINITAS* ale Patriarhiei Române sau prin posturile care preiau transmisia.

II. Folosirea spațiului liturgic

11. La intrarea şi ieşirea din biserică să nu fie necesară atingerea/prinderea uşii cu mâna. Acolo unde este posibil, ușa de intrare trebuie să fie diferită de cea de ieșire, pentru a se evita intersectarea credincioș

12. La intervale de patru ore, potrivit dispozițiilor autorităților, lăcaşul de cult urmează a fi bine aerisit.

13. La intrarea în biserică, vor fi amplasate soluții de dezinfectare, iar fiecare credincios care intră în biserică își va dezinfecta mâinile.

14. Până la normalizarea situației, nu se vor organiza agape în biserică sau în spațiile anexe ale acesteia, dar se pot distribui pachete cu hrană, ambalate igienic.

15. La pangarul bisericii va sta o singură persoană care va purta mască de protecţie şi mănuşi. Se va evita contactul direct al acestei persoane cu credincioşii din biserică. Ca măsură de siguranţă (acolo unde locul destinat pangarului nu este un spaţiu închis), se recomandă montarea unui panou protector din plexiglas cu o deschizătură la partea inferioară.

16. Pentru accesul la lumânărar, se va evita aglomerarea de persoane, prin păstrarea distanței fizice de 2 m.

III. Desfășurarea slujbelor, reguli pentru săvârşirea Sfintei Liturghii

17. Obiectele liturgice folosite la slujbe se vor curăța înainte și după terminarea slujbelor, iar stranele și pardoseala vor fi, de asemenea, curăţate.

*

18. Activitatea social-filantropică sau caritabilă a parohiilor şi mănăstirilor se va adapta la noile nevoi sociale şi medicale, respectiv sprijinirea persoanelor care nu se pot deplasa în vederea aprovizionării cu alimente sau medicamente, dar cu respectarea tuturor măsurilor de igienă şi protecţie stabilite de autorităţi.

Măsurile prezente au ca scop să protejeze propria noastră sănătate şi sănătatea celor din jurul nostru. Viaţa şi sănătatea sunt daruri de la Dumnezeu, dar noi avem datoria de a le apăra și cultiva cu responsabilitate permanentă.

Cancelaria Sfântului Sinod, 17 august 2020

MEDITAŢII ÎN VREMEA BISERICILOR GOALE (II)

† DANIIL
Episcopul Daciei Felix - Serbia

Frântură de Spovedanie arhierească (după Apocalipsă 2-3): Mi-am părăsit dragostea cea dintâi, precum îngerul bisericii din Efes (Apocalipsă 2, 4), pentru dragostea lumii de acum, precum Dimas, care l-a părăsit pe Sfântul Apostol Pavel în Roma, ducându-se în Tesalonic (II Timotei 4, 10); pentru aceea Arhiereul cel veşnic a mişcat sfeşnicul meu din locul lui (Apocalipsă 2, 5), îngăduindu-mi să trec prin necazul cel de zece zile, precum îngerul bisericii din Smirna (Apocalipsă 2, 10). Poate că nu m-am ferit îndeajuns de învăţătura lui Balaam şi de învăţătura nicolaiţilor, precum îngerul bisericii din Pergam (Apocalipsă 2, 14-15); nici nu m-am păzit cum se cuvine de proorociţa mincinoasă Izabela, precum îngerul bisericii din Tiatira (Apocalipsă 2, 20-23), eu trebuind să urmez pilda Lidiei din Tiatira, cea convertită de Sfântul Apostol Pavel în cetatea Filipi din Macedonia (Faptele Apostolilor 16, 14-15).

Nu mă aflu printre acei doar „câţiva oameni din Sardes care nu şi-au mânjit hainele lor", învrednicindu-se să umble împreună cu Hristos „îmbrăcaţi în veşminte albe" (Apocalipsă 3, 4). Pentru aceea, Îl rog pe Cel ce este Uşa (Ioan 10, 7 şi 9), precum îngerul bisericii din Filadelfia, să-mi lase deschisă înainte-mi o uşă „pe care nimeni nu poate să o închidă", deşi am „putere mică" (Apocalipsă 3, 8) şi să mă păzească „de ceasul ispitei ce va să vină peste toată lumea, ca să încerce pe cei ce locuiesc pe pământ" (Apocalipsă 3, 10). Sunt căldicel, precum îngerul bisericii din Laodiceea, şi chiar rece (!) şi merit să fiu vărsat din gura Ta, Doamne (Apocalipsă 3, 16), pentru că sunt „ticălos şi vrednic de plâns şi sărac şi orb şi gol" (Apocalipsă 3, 17) şi n-am cu ce să cumpăr de la Tine – „fără bani şi fără plată" (Isaia 55, 1) – nici aur, nici veşminte albe, nici alifie pentru ochi (Apocalipsă 3, 18). De aceea, Tu, Doamne, Cel ce stai la uşă şi baţi, ajută-mă prin harul Tău să-Ţi deschid, ca să intri la mine şi să cinezi cu mine şi eu cu Tine, precum Sfinţii Luca şi Cleopa în Emaus. (Luca 24, 29-31; Apocalipsă 3, 20).

*

Mărturisire la cumpănă de Triod şi Penticostar: Îmbrăcaţi în sacul pocăinţei şi în cenuşa smereniei regelui, psalmistului şi proorocului David şi ale necunoscutului împărat al Ninivei, de pe vremea

propovăduirii Sfântului prooroc Iona, cădem în genunchi sub dumnezeiescul Omofor al Arhiereului Hristos, Mântuitorul nostru, mărturisindu-ne cu umilinţă, la sfârşit de Triod şi început de Penticostar, în Sfânta Noapte de Înviere, cerând iertare, îndurare şi dezlegare, de toate şi pentru toate.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica vameşului şi a fariseului, n-am avut smerenia şi rugăciunea celui dintâi, ci înfumurarea şi dispreţuirea de aproapele, ale celui de-al doilea.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica fiului risipitor n-am plâns la râul Babilonului şi, nevenindu-ne în fire, nu ne-am întors cu pocăinţă la Tatăl nostru Cel ceresc, ci ne-am mâniat şi ne-am tulburat prin invidia, răutatea şi neiubirea fratelui celui mai mare.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica Înfricoşătoarei Judecăţi nu ne-am cutremurat la citirea Evangheliei despărţirii pe veci a oilor de capre.

Ne mărturisim, pentru că n-am plâns în Duminica Izgonirii lui Adam din Rai şi nu ne-am dorit întoarcerea acolo de unde am fost izgoniţi.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica Ortodoxiei n-am dovedit adevărată mărturisire, trăire şi făptuire ortodoxă.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica Sfântului Grigorie Palama nu ne-am hotărât să ne nevoim mai mult cu Rugăciunea isihastă a minţii şi a inimii, care ne poate învrednici de vederea luminii dumnezeieşti necreate.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica Sfintei Cruci nu ne-am lepădat de noi înşine şi nu ne-am luat, nici nu ne-am purtat crucea vieţii noastre, ci ne-am răzvrătit la orice răstignire şi pătimire pentru Hristos şi împreună cu Hristos.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica Sfântului Ioan Scărarul nu ne-am silit să urcăm măcar o treaptă pe scara cea duhovnicească a virtuţilor, după icoana Scării cerului de la Betel.

Ne mărturisim, pentru că în Duminica Sfintei Maria Egipteanca nu ne-a învăluit nici o rază din lumina adevăratei pocăinţe, rugăciuni şi trăire mistică ortodoxă.

Ne mărturisim, pentru că în Sâmbăta lui Lazăr n-am plâns împreună cu Maria şi Marta, n-am stat, precum Lazăr, împreună cu Hristos la Cina din Betania şi nici nu ne-am adus vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ, ca să se umple casa vieţii noastre de mireasma mirului harului Duhului Sfânt

Ne mărturisim, pentru că în Duminica Floriilor nu ne-am aşternut hainele pe cale înaintea Celui ce este „Calea, Adevărul şi Viaţa" şi nici nu ne-am atârnat harfele în sălcii.

Ne mărturisim, pentru că în Săptămâna Patimilor am fost smochin neroditor şi n-am plâns precum femeia păcătoasă, nici n-am adus ulciorul cu apa lacrimilor la Cina cea de Taină; nu ne-am smerit spălând picioarele aproapelui nostru şi nu ne-am plecat capul pe pieptul Mântuitorului, precum ucenicul Iubirii.

Ne mărturisim, pentru că n-am privegheat şi nu ne-am rugat împreună cu Hristos în grădina Ghetsimani, pentru că n-am răbdat nici măcar o lovitură de trestie, pentru că adeseori am apăsat cunună de spini pe capul aproapelui nostru şi mai ales pentru faptul că n-am rămas statornici lângă Hristos şi Crucea Lui, precum Sfântul Ioan Evanghelistul, ci ne-am lepădat adeseori precum Petru, dar n-am plâns niciodată cu amar precum el.

Ne mărturisim, pentru că întunericul de trei ceasuri de pe Golgota nu ne-a luminat mintea şi inima, catapeteasma sufletului nostru nu s-a sfâşiat, iar cutremurul de pământ al Răstignirii Domnului nu ne-a mişcat.

Ne mărturisim, pentru că n-am mărturisit cu adevărat credinţa sutaşului de pe Golgota, nici n-am cerut de la Pilat trupul lui Iisus şi de la arhierei şi preoţi Trupul şi Sângele Domnului.

Ne mărturisim, pentru că nu i-am oferit lui Hristos mormântul nostru cel nou săpat în stâncă şi n-am ajutat pe Iosif din Arimateea şi pe Nicodim la Pogorârea Lui de pe Cruce şi la Prohodirea Domnului.

Ne mărturisim, pentru că în Sâmbăta Paştilor nu ne-am odihnit sufleteşte „după lege", iar în Dimineaţa Învierii n-am alergat în grabă, pe când răsărea soarele şi învia Soarele Dreptăţii, la Mormântul Domnului, precum Sfintele femei Mironosiţe, cu iubire, cu miresme şi cu lacrimi, şi împreună cu Sfinţii Apostoli Petru şi Ioan.

Ne mărturisim, pentru că ani de-a rândul ne-am bucurat mai mult lumeşte decât duhovniceşte de Praznicul Învierii Domnului, zicând „Hristos a înviat!" doar din gură, şi răspunzând „Adevărat a înviat!" doar din vârful limbii.

Ne mărturisim, pentru că în Seara Învierii n-am mers împreună cu Hristos Cel Înviat pe drumul spre Emaus, ci adeseori ni s-a părut c-am obosit pe drum, ne-am întors din drum sau am rătăcit de la drum; iar de vom fi ajuns la capătul drumului, nu L-am rugat niciodată stăruitor pe Domnul să rămână pe veci cu

noi, de aceea nu ne-am cuminecat la Cina din Emaus, nici nu ni s-au deschis vreodată cu adevărat ochii să-L vedem şi nici mintea ca să înţelegem Scripturile şi n-am gustat vreodată cu adevărat din fagurul de miere al Sfintelor Paşti.

Ne mărturisim, pentru că în toată Săptămâna Luminată şi în toată perioada Penticostarului şi chiar a Octoihului, am stat mai mereu cu uşile încuiate, „de frica iudeilor", pacea şi lumina Învierii lui Hristos neînvăluindu-ne cu adevărat şi deplin străfundurile şi subteranele întunecate ale sufletului nostru.

Ne mărturisim, pentru că niciodată n-am zis cu adevărat „Domnul meu şi Dumnezeul meu!" precum Toma şi niciodată nu ne-am aruncat în valuri, precum Petru, ca să ajungem mai curând la Hristos cel Înviat, Cel ce ne aşteaptă pe ţărmul veşnic al Tiberiadei, mărturisindu-I, că El, care ştie toate, ştie că Îl iubim şi că nimic nu ne va despărţi de dragostea Lui.

Primeşte Doamne această mărturisire a noastră, a celor ce suntem „îmbrăcaţi în sac" de pocăinţă, la Sărbătoarea Sfintelor Paşti din anul acesta şi la cumpăna celor doi măslini roditori – Triod şi Penticostar – şi a celor două sfeşnice aprinse în Calendarul bisericesc ortodox – Săptămâna Patimilor şi Săptămâna Luminată –, „care stau înaintea Domnului pământului" (cf. Apocalipsă 11, 3-4).

*

Inspiraţie în cuvântul sutaşului din Evanghelie: „Şi eu am sub mine ostaşi şi-i spun acestuia: Du-te, şi se duce; şi celuilalt: Vino, şi vine; şi slugii mele: Fă aceasta, şi face". (Matei 8, 9).

„Du-te" – I-a spus Dumnezeu lui Avraam ca să jertfească pe Isaac pe muntele Moria; lui Moise la rugul aprins, să meargă să elibereze pe Israel din robia egipteană; Sfântului Ilie să meargă la pârâul Cherit, iar mai apoi în Sarepta Sidonului; lui Anania din Damasc, să-l caute pe Saul din Tars, pe Uliţa care se cheamă „Dreaptă".

„Vino" – I-a zis Dumnezeu lui Avraam la chemarea din Ur şi Haran, în Canaan; a zis Mântuitorul Hristos pe ţărmul mării Galileii, la chemarea celor dintâi patru ucenici: Petru şi Andrei, Iacob şi Ioan. „Vino" i-a zis Mântuitorul Iisus Hristos lui Levi – Matei, chemându-l de la vamă să-I urmezel Lui; şi lui Petru, după Înviere, la Arătarea de pe ţărmul mării Tiberiadei, cu care se încheie Sfânta Evanghelie de la Ioan.

„Fă aceasta" – I-a zis Dumnezeu lui Noe ca să facă corabia de pe vremea potopului; i-a zis Dumnezeu lui Moise ca să facă cortul sfânt, după chipul arătat pe munte, cu toate ale sale, şi mai apoi Şarpele de aramă; precum şi lui Solomon, ca să zidească templul sfânt din Ierusalim.

Cel mai înficoşător „Du-te" – „Duceţi-vă...", va fi rostit de către Dreptul Judecător, către capele de-a stânga, la Judecata de Apoi; iar cel mai minunat „Vino" – „Veniţi...", va fi rostit de către Acelaş Drept Judecător, către oile cele de-a dreapta (Matei 25, 34 şi 41). Atunci se va împlini cu adevărat cuvântul binecredinciosului sutaş.

*

Catedrala Duminicii Apocalipsei: Ctitorită de către Însuşi Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu, pe Crucea Golgotei şi la Cincizecime, Catedrala Duminicii Apocalipsei are drept temelii cele douăsprezece pietre de temelie ale cetăţii sfinte a Noului Ierusalim, cu cele douăsprezece nume ale celor doisprezece Sfinţi Apostoli ai Mielului (Apocalipsă 21, 14). Catedrala Apocalipsei are douăsprezece porţi, cu cei doisprezece îngeri şi cu numele celor douăsprezece seminţii ale fiilor lui Israel, scrise deasupra lor (Apocalipsă 21, 12). Catedrala Duminicii Apocalipsei are drept ferestre biblice, fereastra de la corabia lui Noe (Facere 8, 6), fereastra casei lui Rahab din Ierihon (Iosua 2, 18), „ferestrele cerului" din cuvintele slujitorului regelui Samariei, din vremea foametei, din zilele proorocului Elisei (IV Regi 7, 2), fereastra proorocului Daniel din Babilon (Daniel 6, 11), fereastra lui Eutih din Troa (Faptele Apostolilor 20, 9) şi fereastra izbăvirii Sfântului Apostol Pavel din Damasc (II Corinteni 12, 33). Stâlpii Catedralei Duminicii Apocalipsei sunt Iachin şi Booz de la templul sfânt (III Regi 7, 21) şi Sfinţii Apostoli Petru, Iacob şi Ioan, „care sunt priviţi ca stâlpi", după cuvintele Sfântului Apostol Pavel (Galateni 2, 9). Catedrala Duminicii Apocalipsei este luminată de cele şapte sfeşnice de aur de la începuturile Apocalipsei (Apocalipsă 1, 12).

Clopotele Catedralei Duminicii Apocalipsei sunt cele şapte trâmbiţe ale preoţilor de la Ierihon (Iosua 6, 4) şi cele şapte trâmbiţe ale celor şapte îngeri din Apocalipsă (Apocalipsă 8, 2 şi 6). Cei douăzeci şi patru de bătrâni din Apocalipsă, „îmbrăcaţi în haine albe şi purtând pe capetele lor cununi de aur" (Apocalipsă 4, 4), alcătuiesc soborul cinstiţilor şi sfinţiţilor slujitori din Catedrala Duminicii Apocalipsei, dimpreună cu îngerii celor şapte Biserici din Asia (Apocalipsă 1, 20), iar psalţii şi protopsalţii Liturghiei cosmice săvârşită neîncetat în Catedrala Duminicii Apocalipsei sunt serafimii cei cu câte şase aripi din vedenia Sfântului prooroc Isaia, care cântă neîncetat: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este tot pământul

de mărirea Lui!" (Isaia 6, 3), îngerii din Noaptea Naşterii Domnului, care înalţă imnul: „Mărire întru cei de sus Lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!" (Luca 2, 14) şi cele patru făpturi vii din Apocalipsă,„având fiecare dintre ele câte şase aripi, (şi fiind) pline de ochi, de jur împrejur şi pe dinăuntru, şi (care) odihnă nu au ziua şi noaptea, zicând: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel ce era şi Cel ce este şi Cel ce vine" (Apocalipsă 4, 6 şi 8). Credincioşii şi ortodocşii din Catedrala Duminicii Apocalipsei sunt „mulţimea multă, pe care nimeni nu putea s-o numere, din tot neamul şi seminţiile şi popoarele şi limbile, stând înaintea tronului şi înaintea Mielului, îmbrăcaţi în veşminte albe şi având în mână ramuri de finic. Şi mulţimea striga (şi strigă!) cu glas mare, zicând: „Mântuirea este de la Dumnezeul nostru, Care şade pe tron, şi de la Mielul". (Apocalipsă 7, 9-10).

Treptele Catedralei Duminicii Apocalipsei sunt „Cântările treptelor" din Psalmii lui David, iar uşa Catedralei este Hristos – „Uşa oilor" (Ioan 10, 7). Candelele aprinse de dinaintea Iconostasului cu icoanele Revelaţiei dumnezeieşti din Catedrala Duminicii Apocalipsei, sunt candelele fecioarelor celor înţelepte, iar Tronul Arhieresc este „tronul slavei Sale" ca Drept Judecător (Matei 25, 31). Crucea Golgotei din „Sfânta Sfintelor" Catedralei Duminicii Apocalipsei, este şi „Semnul Fiului Omului" (Matei 24, 30) de deasupra bolţii bizantine a Catedralei, iar fulgerul Parusiei Domnului (Matei 24, 27), este focul pogorât din cer pe Carmelul Catedralei. Vasul de alabastru cu mir de nard de mare preţ este credinţa şi dragostea creştinilor faţă de Hristos, scăldat în lacrimile rugăciunilor şi pocăinţei lor. În Catedrala Duminicii Apocalipsei contemplăm atât potirul de argint al lui Iosif, cât şi potirul cu rouă al lui Ghedeon, dar şi paharul rugăciunii Domnului din grădina Ghetsimani. Iconostasul Catedralei Duminicii Apocalipsei este transfigurat de Schimbarea la Faţă a Domnului, sfeşnicul cel mare este Învierea Lui, iar ploaia şi binecuvântarea cerului sunt limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii. De-a dreapta şi de-a stânga Catedralei străjuiesc cei doi stejari biblici: stejarul Teofaniei de la Mamvri şi stejarul Anghelofaniei de la Ofra, iar la intrarea în Catedrală creşte dudul lui Zaheu, „pentru cei mici de statură" (cf. Luca 19, 3). Epicleza epiclezelor din Catedrala Duminicii Apocalipsei stă sub pecetea necunoscută a celor şapte tunete (Apocalipsă 10, 3-4), iar Predica predicilor din Catedrala Duminicii Apocalipsei este rostită de către îngerul Domnului, „care zboară prin mijlocul cerului, având să binevestească Evanghelia veşnică celor ce locuiesc pe pământ şi la tot neamul şi seminţia şi limba şi poporul, zicând cu glas puternic: Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi Lui slavă, că a venit ceasul judecăţii Lui, şi vă închinaţi Celui ce a făcut cerul şi pământul şi marea şi izvoarele apelor" (Apocalipsă 14, 6-7). Catedrala Duminicii Apocalipsei pluteşte în veci pe apele râului vieţii, „limpede cum e cristalul" (Apocalipsă 22, 1).

*

„Am fost în duh în zi de Duminică..." (Apocalipsă 1, 10): Sfântul apostol şi evanghelist Ioan a fost în Duh în sfânta zi de Duminică a primirii revelaţiei Apocalipsei din însula Patmos; Enoh a fost în Duh în ziua sfântă a Duminicii celor două sute de ani neîntrerupţi a umblării lui cu Dumnezeu; Noe a fost în Duh în ziua de Duminică a celor o sută de ani cât a lucrat la corabia de pe vremea potopului; patriarhul Avraam a fost în Duh în ziua de Duminică a revelaţiei de la stejarul Mamvri; Moise a fost în Duh în ziua de Duminică a revelaţiei rugului aprins din Sinai; Samuel a fost în Duh în zi de Duminică a nopţii chemării din cortul sfânt; Solomon a fost în Duh în ziua de Duminică a rostirii rugăciunii de la sfinţirea templului din Ierusalim; Sfântul prooroc Ilie a fost în Duh în ziua de Duminică a pogorârii focului din cer pe Carmel, a revelaţiei de la Horeb şi a înălţării sale la cer în carul cel de foc; proorocul Isaia a fost în Duh în ziua de Duminică a vedeniei serafimilor din templu; proorocul Iezechiel a fost în Duh în ziua de Duminică a descoperirii carului heruvimilor de la râul Chebar; proorocul Daniel a fost în Duh în ziua de Duminică a revelaţiei „Celui Vechi de zile"; proorocul Iona a fost în Duh în ziua de Duminică a propovăduirii în cetatea Ninive; proorocul Avacum a fost în Duh în ziua de Duminică a privegherii din turnul cel de veghe; Sfinţii Apostoli Petru, Iacob şi Ioan au fost în Duh în ziua de Duminică a Schimbării la Faţă a Domnului pe muntele Taborului; Sfinţii Apostoli au fost în Duh în ziua de Duminică a intrării prin uşile încuiate şi a Arătării Domnului în Seara Învierii; Sfinţii ucenici Luca şi Cleopa au fost în Duh în zi de Duminică în seara aceleiaşi zile, pe drumul spre Emaus şi la Cina din Emaus; Sfinţii Apostoli au fost în Duh în ziua de Duminică a Cincizecimii sau Pogorârii Duhului Sfânt; Sfântul arhidiacom Ştefan a fost în Duh în ziua de Duminică a revelaţiei din Sinedriu; Sfântul Apostol Pavel a fost în Duh în ziua de Duminică a desoperirii de pe drumul Damascului şi în ziua de Duminică a răpirii la al treilea cer; Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan a fost în Duh în ziua de Duminică a revelaţiei din insula Patmos.

CRÂMPEIE DIN COTIDIAN[1]

RESURSELE FAMILIEI ÎN VREMEA PANDEMIEI

Preot MIRCEA SZILAGYI
Consilier eparhial

Pandemia pe care încă o traversăm a influențat decisiv societatea globală, prin perturbarea vieții economice, sociale și profesionale, prin limitarea deplasării cetățenilor și prin impunerea unor măsuri de prevenire a răspândirii virusului COVID-19. Nu cred să fi rămas vreo parte a vieții fiecăruia dintre noi care să nu fie marcat în vreun fel de schimbările induse de pandemie. Însă probabil că aspectul cel mai greu de suportat pentru mulți dintre noi îl reprezintă restricționarea deplasărilor în afara locuinței și distanțarea socială.

Toate aceste limitări au forțat pe cei mai mulți oameni la petrecerea timpului acasă, în familie. Mulți semeni de ai noștri s-au bucurat că au avut posibilitatea, chiar forțată de împrejurări, de a sta mai mult acasă, cu cei dragi. Am avut ocazia de a ne reapropia sufletește de ceilalți membri ai familiei, de a împărtăși unii cu alții gândurile, preocupările și speranțele, dar și de a ne ruga împreună pentru a ne întări în credință, nădejde și dragoste creștinească.

Însă, deși poate părea paradoxal, această petrecere prelungită a timpului cu cei din familie, a fost percepută de mulți semeni ca o perioadă solicitantă, obositoare și chiar de chin! Bineînțeles, această percepție a fost alimentată de schimbările bruște din ritmul vieții familie noastre dar, s-a putut observa că adeseori, vechi conflicte nerezolvate dintre soți sau dintre generațiile diferite care alcătuiesc familia noastră extinsă, au ieșit la suprafață. Unii părinți au fost nevoiți să suporte la propriu, după cum remarcau în mod anecdotic unii, consecințele educației, creșterii și valorilor pe care le-au indus copiilor lor. Tot acum a ieșit la suprafață înstrăinarea pe care membrii aceleiași familii au dezvoltat-o între ei, răceala și indisponibilitatea emoțională pentru celălalt și, mai ales, lipsa unei viziuni comune asupra vieții care izvorăște din credința creștină comună împărtășită și exercitată în viața personală. S-a văzut foarte limpede cu acest prilej că *lipsa* timpului petrecut împreună în activități comune, a contactului nemijlocit cu ceilalți membri ai familiei, a împreună-rugăciunii și a unui ritm comun de viață (punctat de zilele de post și de sărbătoare) lasă urme nedorite în viața noastră. S-a mai observat și că formele superficiale de petrecere a timpului liber cum ar fi vizionarea programelor

1 Reluăm, începând cu acest număr, o rubrică a revistei care era permanentă în anii de demult ai foii eparhiale „Învierea”

TV, navigarea pe internet (timpul petrecut „pe ecrane") nu țin locul unei relații autentice și împlinitoare între membrii aceleiași familii.

În fața acestor fapte, resimțite într-o măsură mai mică sau mai mare de toți cei care locuiesc cu familia lor, ne punem întrebare firească ce este de făcut. Încotro să ne îndreptăm, de unde să începem „repararea" familiilor noastre avariate?

Deși poate părea neobișnuit, cred că primul pas este să admitem situația reală în care ne aflăm, să nu încercăm să cosmetizăm, să minimalizăm starea reală a lucrurilor. Să zăbovim în această suferință și neîmplinire, să o simțim în toată adâncimea ei și să ne întrebăm în ce măsură am contribuit la apariția și la dezvoltarea ei. De câte ori am preferat să ne petrecem timpul care ar fi trebuit dăruit copiilor sau soțiilor și soților noștri navigând în neștire și fără niciun folos real pe internet sau pe rețelele de socializare? Poate că am risipit resursele financiare ale familiei pe obiecte sau *gadget*-uri inutile și am neglijat educația copiilor sau îngrijirea sănătății noastre. E posibil să fi dezvoltat dependențe care acum își cer tributul. Atunci când membrii familiei nu trăiesc în comuniune familială, când nu se conectează unii cu alții, se „conectează" cu obiecte, cu lucruri și dezvoltă dependențe în raport cu obiecte, substanțe, obiceiuri.

Poate am cultivat prietenii și tovărășii toxice al căror numitor comun era doar căutarea unor plăceri sau urmărirea conjuncturală a unor interese înguste, egoiste. Scara valorilor din viața noastră s-a răsturnat când credința noastră și trăirea ei în viața de zi cu zi a fost diminuată sau chiar înlăturată în favoarea tuturor celor amintite mai sus, sau a altora ca ele.

În al doilea rând este recomandabil să facem tot mai mult loc în viețile noastre relațiilor semnificative, substanțiale, și de calitate cu cei din familie. Poate că nu suntem întotdeauna încântați de toate aspectele personalității celorlalți membri ai familie. Ceilalți se schimbă – și noi o dată cu ei. Relațiile pot fi îmbunătățite. Adeseori șansa celuilalt de a sesiza și schimba ceva din comportamentul lui este oferită exact de către relația cu noi, de disponibilitatea noastră de a-l accepta și iubi necondiționat, deplin, așa cum ne îndeamnă Hristos (Ioan 13, 34). De unde să deprindă copiii noștri un model de viețuire creștinească dacă nu de la părinți, conștienți fiind că cei mici se iau după faptele noastre și nu după vorbele noastre (și uneori chiar sancționează discrepanțele existente între cele două).

În al treilea rând este recomandabil să învățăm să iertăm. Cine a experimentat dragostea lui Dumnezeu, dăruită printr-o iertare deplină, are un punct de reper în trăirea a ceea ce Hristos ne cheamă să revărsăm peste sufletele celor care ne-au greșit în vreun fel. Iertarea vindecă, despovărează și transformă. Iertarea face minuni și în sufletul celui care iartă dar și a celui care este iertat.

În al patrulea rând, să apelăm la credința și convingerile noastre creștin ortodoxe care, deplin asumate, oferă o extraordinară putere de iertare și vindecare sufletească. Cultivarea credinței noastre prin rugăciune și citirea Sfintei Scripturi dar și prin discutarea concluziilor trase din cele aflate are darul de a ne apropia de cei din casă, mai ales de copii care descoperă credința în Dumnezeu și prin reperele pe care noi le oferim. Însă pentru a nu rămâne un exercițiu pur cognitiv, intelectual, credința se exprimă în familie prin rugăciune comună și, când situația o permite, prin participarea la slujbele Bisericii. Soții pot crea legături sigure de atașament prin mărturisirea gândurilor și trăirilor interioare, prin experiențe emoțional-afective de intimitate sufletească care, după modelul oferit de apropierea și comuniunea marilor sfinți și cuvioși cu Dumnezeu în Duhul Sfânt. Vulnerabilizarea emoțională, când are loc într-un mediu sigur, în fața soțului sau soției cu care există o legătură de iubire binecuvântată de Dumnezeu, este o sursă de putere sufletească, de ancorare relațională care oferă resurse de stabilitate în vremuri de izolare socială, de restrângere a activității profesionale și de nesiguranță ca și cele pe care le traversăm cu toții în vremea acestei pandemii.

Provocările pe care pandemia le ridică în fața membrilor Bisericii noastre este una fără precedent, și este o fericită și binecuvântată „coincidență" că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, inspirat de Duhul Sfânt, a decis încă din 2018, ca anul 2020 să fie declarat „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor", cu un accent deosebit pe darurile pe care familia creștină le-a adus societății și pe resursele pe care familia creștină asumată le deține pentru a înfrunta și a se întări în ispitele pe care veacul le aruncă în calea ei. Pandemia de acum este un prilej de a ne maturiza și aprofunda credința, de a ne accesa resursele interioare și interpersonale și de a reafirma modelul familial creștin. Pentru cei care se plâng de corvoada petrecerii unui timp prea lung în familie, modelul familial creștin, binecuvântat de Dumnezeu, susținut prin pastorația Bisericii, poate fi un reper extrem de necesar. O societate speriată și descurajată de actuala pandemie se poate regăsi pe sine prin onorarea modelului familial creștin și prin încurajarea implementării acestui model în textura societății contemporane.

MAICA DOMNULUI ÎN VIAŢA ŞI ÎNVĂŢĂTURILE SFÂNTULUI PAISIE AGHIORITUL

Preot lect. dr. MARIUS FLORESCU
Facultatea de Litere, Istorie și Teologie

Cine este Sfântul Paisie Aghioritul[1]

Stareţul Paisie, după numele său de mirean Arsenie Eznepidis, s-a născut în Farasa Capadociei – Asia Mică, la 25 iulie 1924, de ziua adormirii Sfintei și Dreptei Ana, din părinți evlavioși. Tatăl său se numea Prodromos și era conducătorul locuitorilor Farasei. Pe mama sa o chema Evloghia (mai târziu, în Konița, o strigau Evlampia).

În Farasa, pe 7 august 1924, cu puțină vreme înainte de plecarea lor înspre Grecia (odată cu schimbul de populație de după primul război mondial), a fost botezat de către Sfântul Arsenie Capadocianul[2], care i-a pus la botez numele său. Pe 14 septembrie 1924 părinții lui ajunseră în portul Pireu. După ce au trecut prin multe greutăți și neajunsuri, zăbovind o scurtă vreme și în Corfu, s-au stabilit în Konița, unde micul Arsenie a terminat școala primară. Până să meargă în armată, a lucrat ca tâmplar.

În 1945 s-a înrolat în armată, unde s-a distins prin integritatea caracterului său, prin spiritul de sacrificiu, prin vitejie și prin însemnatul prinos de jertfă adus patriei, pe durata acțiunilor militare din timpului războiului civil. A fost lăsat la vatră în anul 1950.

După îndeplinirea serviciului militar, a vizitat Sfântul Munte, dar nu a putut rămâne aici. Revine și se stabilește definitiv în Athos (la Sfânta Mănăstire Esfigmenu) în 1953. Acolo, în 1954, a fost făcut rasofor și a luat numele de Averchie. În 1956, din pricina unor felurite situații,

1 *Sfântul Cuvios Paisie Aghioritul. Viaţa, Slujba, Paraclisul şi Acatistul*, Editura Egumeniţa, Galaţi, 2018, pp. 76-77
2 Mai târziu Sfântul Paisie a depus în biserica mănăstirii de la Suroti capul acestui Sfânt, acolo unde se află și astăzi

a fost silit să plece de la această mănăstire, cu binecuvântarea părintelui său duhovnicesc şi să meargă la Sfânta Mănăstire Filotheu, unde vieţuia ca monah şi un unchi de-al său.

Pe 3 martie 1957, stareţul lui l-a călugărit, dându-i schima mică, deodată cu numele de Paisie, în cinstea Mitropolitului Paisie al II-lea Cezareanul, cu care era şi compatriot. În 1958 se mută la Sfânta Mănăstire a Naşterii Maicii Domnului, la Stomio – Konița, unde a rămas până în 1962. Prezența lui aici a fost binefăcătoare pentru întreaga regiune. În 1962, a plecat în peninsula Sinai şi a locuit la Chilia Sfinţilor Galaction şi Epistimia. În 1964, a revenit la Sfântul Munte şi s-a stabilit la Schitul Ivironului, la Chilia Sfinţilor Arhangheli. Atunci s-a legat şi mai mult duhovniceşte de sfântul stareţ Tihon, rus de neam, care se nevoia la Chilia Cinstita Cruce a Sfintei Mănăstiri Stavronikita. Acesta i-a dat schima mare la 11 ianuarie 1966.

În 1966, s-a îmbolnăvit şi a fost internat mai multe luni în Spitalul Papanicolau din Tesalonic, unde i-a fost extirpată o mare parte dintr-un plămân, din cauza existenţei unor complicaţii (dilataţie a bronhiilor). Pe durata bolii l-au slujit surorile de la Mănăstirea Sfântului Ioan Evanghelistul şi Teologul din Suroti, care în acea vreme încă nu erau călugăriţe. De atunci, simţind o mare recunoştinţă faţă de aceste surori, pentru sprijinul lor, s-a angajat să le ajute la însemnata lucrare duhovnicească pe care tocmai o începeau, ridicarea Sfintei Mănăstiri. Odată cu temeliile clădirilor, a pus şi temeliile cele duhovniceşti. Astfel, Stareţul s-a legat mult de Mănăstirea Sfântului Ioan Teologul, pe care a iubit-o şi pe care nu a părăsit-o nici după adormirea sa.

Pe la sfârşitul lui 1967, s-a dus la Katunakia (Muntele Athos) şi s-a stabilit la Chilia Sfântului Ipatie a Mănăstirii Marea Lavră. În 1968, a mers la Mănăstirea Stavronikita, unde a ajutat la trecerea acesteia de la viaţa idioritmică la cea chinovială, precum şi la punerea bazelor duhovniceşti ale noii obşti. Pe 10 septembrie 1968 a adormit în Domnul duhovnicul Stareţului, cuviosul Tihon. L-a slujit în ultimele zile ale sale şi, ascultându-i dorința, i-a urmat peste puțin timp (în 1 martie 1969) la Chilia Sfânta Cruce, unde a rămas până în 1979. În mai 1979, s-a înscris ca monah aparţinând de Sfânta Mănăstire Cutlumuş şi a preluat Chilia Naşterii Maicii Domnului – Panaguda, locul pe unde au trecut şi au primit ajutor mii de suflete.

Cam de prin 1988, a început să aibă probleme cu intestinul. Hemoragia sporea, atât în cantitate, cât şi în frecvenţă, astfel încât în 1993 starea lui se înrăutăţise mult. Situaţia a continuat până în octombrie 1993. Pe 4 noiembrie/ 22 octombrie 1993, a ieşit pentru ultima oară din Sfântul Munte, pentru a fi prezent, ca de obicei, la privegherea sărbătorii Sfântului Arsenie (10 noiembrie), la Mănăstirea „Sfântul Ioan Evanghelistul" din Suroti. Acolo a rămas pentru puțin timp şi a hotărât să se întoarcă în Sfântul Munte. În vreme ce se pregătea de plecare, starea sănătăţii sale s-a înrăutăţit brusc. I s-a descoperit o tumoare canceroasă la intestinul gros şi s-a luat hotărârea de a fi operat pe data de 4 februarie 1994. A stat internat la Spitalul Theaghenio (Tesalonic) timp de 10 zile, după care a fost adus să se refacă la Mănăstirea Suroti. Însă starea sănătăţii sale s-a înrăutăţit şi mai mult din cauza metastazelor localizate la ficat şi plămâni. Pe la sfârşitul lui iunie 1994, doctorii l-au anunţat că, omeneşte vorbind, îi mai rămăseseră cam două-trei săptămâni din viaţă.

Pe 12 iulie 1994, la ora 11 noaptea, într-o zi de marți, Stareţul şi-a dat cuviosul lui suflet în mâinile Domnului. A adormit şi a fost înmormântat la Sfânta Mănăstire a Sfântului Ioan Teologul de la Suroti (Tesalonic), potrivit dorinţei sale. Mormântul său a devenit un loc de pelerinaj pentru mulțimile care vin zilnic aici într-un şuvoi nesecat.

Canonizarea sa a avut loc prin hotărârea Sfântului Sinod al Patriarhiei Constantinopolului în anul 2015.

Printre cuvintele rostite de Sfântul Paisie se numără şi cele 20 de fericiri, inspirate din Predica de pe Munte[3].

Permanent în viaţa şi în învăţăturile Sfântului Paisie este foarte prezentă Maica Domnului.

*

În învăţăturile pe care le dă unei surori care căuta sfat duhovnicesc, Sfântul Paisie îi spune:

Chiar şi atunci când eşti foarte obosită, să nu te întinzi pe pat fără să faci rugăciune. Să spui un „Sfinte Dumnezeule" şi Psalmul 50, apoi să faci câteva rugăciuni către Măicuța Domnului, care mereu e lângă noi.

3 https://ro.orthodoxwiki.org/Paisie_Aghioritul, accesat 02.04.2019

Să săruți icoana lui Hristos și a Maicii Domnului, să faci semnul crucii pe perna ta și apoi să te culci. Să pui ceasul să sune cu o oră înainte de a pleca la muncă, ca să te scoli și să-ți faci canonul. Este trebuință de silire, dar s-o simți ca o necesitate, să te sileşti cu toată inima ta.

*

Un părinte duhovnicesc relatează un schimb de epistole între el și Sfântul Paisie.

În data de 5 ianuarie 1970 mi-a trimis o scrisoare în care îmi zicea că se roagă pentru mine pentru a mă lumina Dumnezeu și îmi dădea sfaturi duhovnicești. Am mai primit încă două scrisori. M-am hotărât să-l vizitez încă o dată pe gheronda și i-am cerut să se roage pentru mine pentru a vedea mai clar dacă trebuie să devin preot căsătorit sau călugăr. Mi-a răspuns cu simplitate: „Acest lucru nu este greu! Vom merge la Maica Domnului, adică la icoana Maicii Domnului din chilia lui, și îi vom vorbi. Dar cum vom merge? Cu mâinile goale? Trebuie să-i aducem un dar". S-a aplecat și a cules câteva flori, a făcut o mică legătură și a lăsat buchețelul în fața icoanei Maicii Domnului zicând: „Maicuța noastră! Aceste floricele le-am adunat din grădina ta! Te rugăm să le primești ca din inima noastră, împreună cu lacrimile rugăciunii noastre!" În continuare s-a întors spre mine și a zis: „Vom face Paraclisul către Maica Domnului. Dar pentru că Domnul are nevoie urgentă de preoți, ne vom grăbi. Nu vom cânta paraclisul, ci eu o voi striga, o voi striga prin rugăciune, ca să intervină repede. Tu stai în fața icoanei! Nu te vei întoarce să mă privești. Eu voi merge mai în spate și de acolo mă voi ruga". A început așadar paraclisul, în lacrimi neîncetate și strigând cu suspine cuvintele rugăciunii „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi!".

După ce s-a terminat paraclisul, a venit aproape de mine și mi-a zis: „Nu te tulbura! În șase luni, începând de astăzi, Maica Domnului îți va răspunde și-ți va spune ce trebuie să faci în viața ta. Te vei lăsa în mâinile ei, te vei ruga, te vei spovedi, vei merge la biserică, te vei împărtăși cu Trupul și Sângele Domnului și vei aștepta! Răspunsul va fi peste exact șase luni, nici o zi mai mult, nici mai puțin!" Am făcut ce mi-a zis și după exact șase luni, seara, în jurul orei 22:00, un părinte duhovnicesc mi-a zis: „Știu problema ta și îți spun că pentru tine e mai bine să te călugărești". I-am spus: „Mulțumesc, pentru că îmi răspundeți la ceea ce Sfântul Paisie mi-a zis în urmă cu șase luni". Cu multă emoție, am luat decizia de a mă călugări.

*

Viața scrisă a Sfântului Paisie relatează că într-o zi, sfântul l-a văzut pe diavol la fereastra chiliei și a început să se roage pentru ca diavolul să se smerească. Atunci diavolul, a intrat în chilie și a început să-l lovească cu un lemn. Sfântul a rugat-o pe Maica Domnului pentru el, și Maica Domnului i-a răspuns, nu prin cuvinte, ci prin prezența ei. A venit în chilie, l-a mângâiat, l-a ajutat și l-a umplut de bucurie duhovnicească, păzindu-l ca o mamă (relatare a arhimandritului Metodie Alexiu, parohul Bisericii mitropolitane „Sfântul Grigorie Palama" din Tesalonic)[4].

*

Într-o convorbire duhovnicească a Sfântului Paisie cu fiii săi duhovnicești, Sfântului i-a fost adresată întrebarea:

Gheronda, de ce Maica Domnului uneori îmi dă îndată ceea ce-i cer, iar alteori nu?

- Atunci când avem nevoie, Maica Domnului ne răspunde îndată la rugăciune, iar când nu este neapărată trebuință, ne lasă ca să dobândim puțină bărbăție.

Odată, pe când eram la Mănăstirea Filotheu, un proiestos m-a trimis, îndată după privegherea Maicii Domnului, să duc o scrisoare la Mănăstirea Iviron. După aceea, trebuia să merg pe jos la arsanaua mănăstirii, să aștept un bătrânel care avea să vină cu corabia și să-l însoțesc până la mănăstirea noastră, care este la distanță de o oră și jumătate de mers pe jos. Eram după post și după priveghere. Pe atunci împărțeam postul Maicii Domnului în două. Până la Schimbarea la Față nu mâncam nimic, în ziua Schimbării la Față mâncam. Și, iar după aceea, până la Adormirea Maicii Domnului nu mâncam iarăși nimic. Așadar, am plecat îndată după priveghere și nici nu m-am gândit să iau puțin posmag cu mine. Am ajuns la Mănăstirea Iviron: am dat scrisoarea și am coborât la arsana ca să aștept corabia.

Trebuia să sosească în jur de ora patru după-amiază, însă acum întârzia să vină. Între timp m-a cuprins amețeala. Puțin mai departe era o stivă de trunchiuri de copaci, ca stâlpii de telegraf. Văzând-o, mi-am

4 http://ziarullumina.ro/cuviosul-paisie-aghioritul-om-al-iubirii-si-al-rugaciunii-neincetate-135308.html, accesat 03.04.2019

spus în sinea mea: *„Să mă duc puțin mai încolo și să mă așez pe stivă, ca să nu mă vadă cineva şi să mă întrebe ce am păţit"*.

Când m-am așezat, mi-a trecut prin minte un gând care-mi spunea să rostesc rugăciunea: *„Preasfântă Născătoare de Dumnezeu"* cu șiragul de metanii. Dar îndată m-am împotrivit gândului și mi-am spus: *„Ticălosule, pentru astfel de lucruri de nimic vrei să o deranjezi pe Maica Domnului?"*. Atunci am văzut înaintea mea un monah, care ținea în mâini o pâine rotundă, două smochine și un ciorchine de struguri.

„la acestea, mi-a spus*, spre slava Preasfintei Născătoare de Dumnezeu"*. Și îndată a dispărut. Ei, atunci m-am topit, mi-au dat lacrimile, nici nu mi-a mai ars de mâncare. Ce Mamă este aceasta! Să se îngrijească și de cele mai mici amănunte! Știi ce înseamnă aceasta?[5]

*

L-a întrebat odată pe Sfântul o soră de la mănăstirea Suroti:

Gheronda, cum să ajung s-o iubesc pe Maica Domnului?

-Să citeşti în fiecare zi Canoanele[6] ei. Ele te vor ajuta foarte mult s-o iubeşti pe Maica Domnului. *Să vezi după aceea ce va face Maica Domnului! Îţi va da multă mângâiere.*

-Gheronda, Maica Stareță mi-a spus că am trebuinţă de trezire. Ce îmi poate aprinde din nou râvna?

-Să citeşti în fiecare zi un Canon din *Theotokarion* şi vei vedea că vei dobândi nobleţe. Fă aceasta ca pe un *canon* (n.r. -rugăciune de îndeplinit, primit de obicei de la duhovnic). Dacă nu poţi să citeşti un canon întreg, să citeşti primul tropar de la fiecare cântare şi podobiile care se află la sfârşitul canonului.

-Gheronda, ca să mă ajut în rugăciune, pot să-mi rânduiesc o perioadă de timp în care să mă rog şi să nu mă opresc până ce nu trece acel timp?

-În această perioadă poţi rosti Rugăciunea lui Iisus, dar să faci între timp şi un Paraclis sau să citeşti *Theotokarionul*.

-Gheronda, când să citesc *Theotokarionul*, seara sau dimineața?

-Este mai bine să-l citeşti dimineaţa, astfel încât ceea ce ai citit să-ţi stăruie în minte toată ziua. Şi când eşti la ascultare poţi să întrerupi puţin lucrul şi să citeşti un Canon din *Theotokarion*.

Theotokarionul ajută foarte mult. Încălzeşte inima, mişcă sufleteşte. Îmi aduc aminte de Ieromonahul Chiril, egumenul Mănăstirii Cutlumuş. Acesta, atunci când citea *Theotokarionul*, nu se putea opri din suspine şi lacrimi. Chiar şi un singur cuvânt din *Theotokarion* îţi poate schimba sufletul[7].

*

Un cuvânt al Sfântului Paisie Aghioritul despre Maica Domnului:

Orice lucru bun găseşte omul să spună despre Maica Domnului nu va putea să exprime măreţia ei. Prin ascultarea ei, Maica Domnului ne-a deschis nouă iarăşi Raiul, pe care îl închisese neascultarea Evei. Eva a rupt veriga care ne unea cu Dumnezeu şi a adus în lume întristare şi durere. Maica Domnului a unit iarăşi veriga şi a adus în lume bucuria Raiului. Ne-a unit cu Dumnezeu, de vreme ce Hristos este Dumnezeul-Om.

Arhanghelul Gavriil a adus în lume vestea cea plină de bucurie, că oamenii datorită Maicii Domnului au aflat „har înaintea lui Dumnezeu". Maica Domnului se bucură, fiindcă S-a întrupat Cuvântul lui Dumnezeu şi ne-a izbăvit de păcat. Ne bucurăm şi noi, pentru că Maica Domnului ne-a scos cu „obrazul curat". De aceea cântăm la Naşterea Domnului: *„Pustia aduce lui Hristos ieslea, iar noi, oamenii, aducem pe Maica Lui, pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu"*[8].

*

Iată acum o întâmplare minunată povestită de un părinte contemporan:

Am mers la gheronda în septembrie 1977, într-o zi de luni, în ajunul Sfintei Cruci. Deși era foarte de dimineață când am bătut la ușă, gheronda mi-a deschis. Era foarte vesel și bine dispus. *„A, ce bine c-ai venit, diacone"*, îmi spune, *„că mâine e hram"*. Veneau psalți, se comandaseră și pești, dar le lipsea un diacon. *„Acum că ai venit tu, hramul o să iasă bine"*. Și continua să facă glume de felul ăsta. Apoi mi-a spus: *„Vei rămâne aici în seara aceasta"*.Știam că gheronda nu ținea pe nimeni la el noaptea. Când am auzit

5 Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești. Despre rugăciune*, Editura Evanghelismos, București, 2013, pp. 86-87

6 Theotokarion – culegere de șaizeci și două de canoane către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, pe care le-a adunat Sfântul Nicodim Aghioritul din manuscrisele aflate în mănăstirile din Sfântul Munte şi pe care le-a editat în 1796

7 Cuviosul Paisie Aghioritul, *o.c.*, pp. 66-67

8 Cuviosul Paisie Aghioritul, Cuvinte duhovniceşti. *Patimi și virtuți,* Ed. Evanghelismos, București, 2007, p. 299

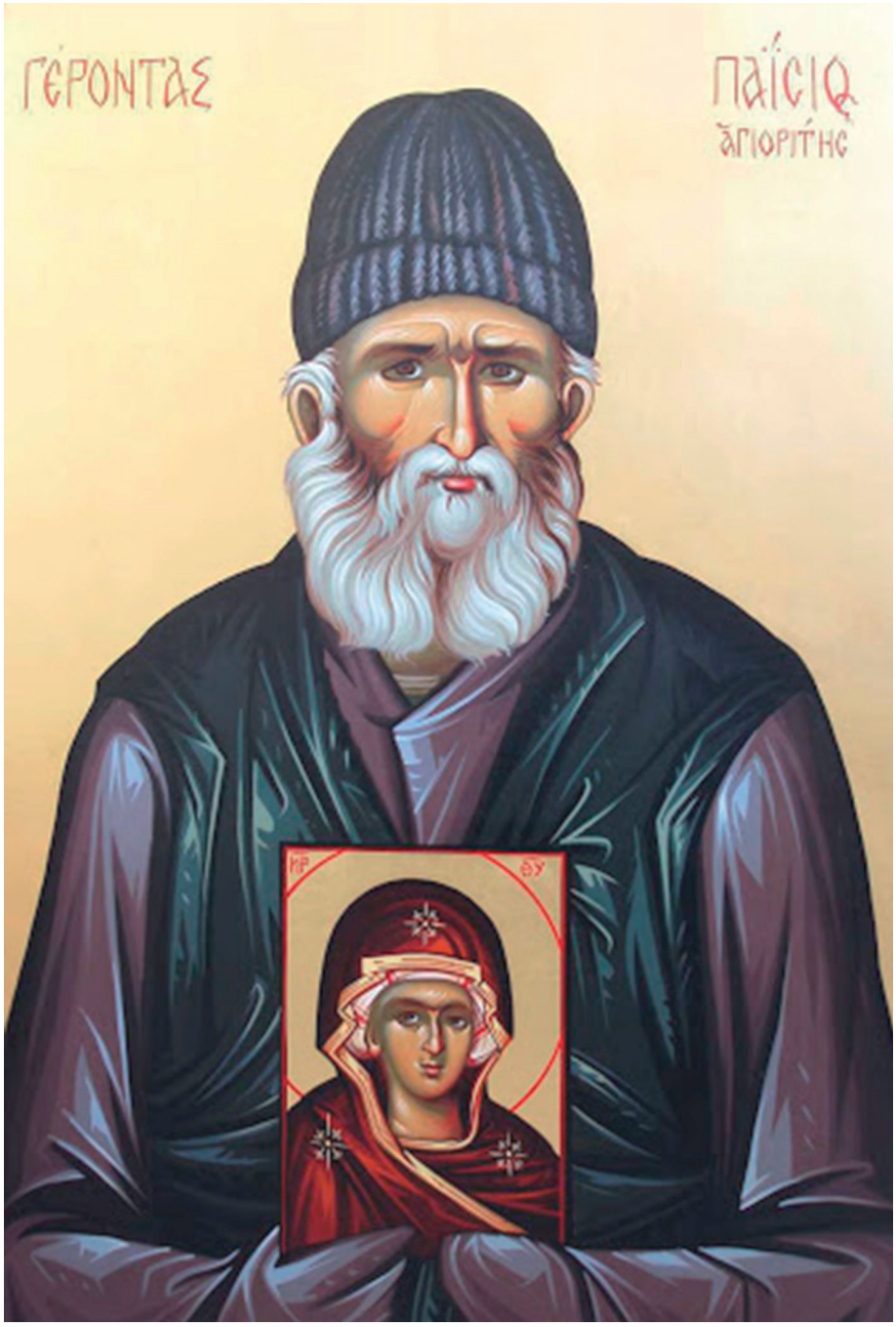

asta, am simțit că plutesc de bucurie.

Am mers la bisericuță, m-a pus să aranjez Sfânta Masă, am șters praful, am măturat holul și alte diferite treburi. În sinea mea simțeam o mare bucurie. La amiază ne-am dus să mâncăm. A făcut ceai, a adus pesmet și a scos niște legume sălbatice din grădina sa.

Am fost impresionat în timpul rugăciunii. Gheronda a rostit *„Tatăl nostru..”* ridicându-și mâinile spre cer, cu atâta râvnă și evlavie, încât părea cu adevărat că stă de vorbă cu Dumnezeu. Pe urmă m-a dus la chilie, unde m-am odihnit vreo oră. Apoi am făcut Vecernia mică pe metanier.

Când am încheiat, mi-a spus: *„Acum, diacone, vom face priveghere pe metanier, iar mâine dimineață va veni un părinte să săvârșească Sfânta Liturghie.* Știi să faci rugăciuni pe metanier? Îți spun eu cum” și mi-a făcut un program. Era un program înțelept, care să mă ajute să nu mă prindă somnul noaptea. Mi-a zis să număr pe un metanier de trei sute de noduri, spunând: *„Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă”.*Apoi să număr o sută către Maica Domnului, pentru cei vii. Și apoi trei sute către Hristos, pentru cei adormiți; o sută către Maica Domnului, pentru cei adormiți. O sută către Cinstita Cruce și pe urmă, trei sute cu *„Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție”*. Era pentru prima oară când auzeam că se face așa ceva. Mi-a explicat apoi că *„rugăciunile pe metanier sunt doxologie. După ce termini, o iei de la început”.*

„Dacă ai să auzi vreun zgomot, să nu te sperii. Pe aici umblă porci mistreți, șacali etc.”. M-a băgat în micul său arhondaric, spunându-mi că aproape de miezul nopții o să mă strige să mergem în biserică să citim rânduiala Sfintei Împărtășanii. Îl auzeam pe gheronda oftând adânc la răstimpuri. Din când în când bătea în perete și mă întreba: *„Ei, diacone, dormi? Ești bine?”.*

La unu fără, după miezul nopții ne-am dus în bisericuță. M-a așezat la singura strană care era acolo și mi-a dat o lumânare să citesc rânduiala Sfântei Împărtășanii. Stând lângă mine, în stânga, a început să spună stihurile: *„Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție”.* De fiecare dată când spunea stihul își făcea cruce și se apleca până jos.

Când am ajuns la troparul *„Marie, Maica lui Dumnezeu…”*, îmi amintesc că numai până acolo am citit din tropar, căci după *„Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne”* pe care l-a spus gheronda am simțit ceva… n-aș ști să descriu ce anume, dar m-am oprit. Candela Maicii Domnului începuse să

se legene, nu tare, ci egal, cu o mișcare amplă pe toată lățimea icoanei, inundând de lumină toată bisericuța. Vedeam fără lumănare și pe moment m-am gândit să o sting.

M-am întors spre gheronda. L-am văzut că ţinea mâinile încrucișate pe piept, stând aplecat până jos. A înțeles că aș vrea să-l întreb și mi-a făcut semn să nu vorbesc. Am rămas la strană, iar gheronda stătea aplecat lângă mine. Simțeam atâta iubire și evlavie pentru gheronda și mi se părea că mă aflu în rai.

Am rămas în starea asta o jumătate de oră, o oră, nu pot ști precis. Nu știam ce să fac. Fără voia mea am continuat să citesc rânduiala Împărtășaniei, iar când am ajuns la rugăciunea „Din buze necurate…" încet-încet s-a stins mai întâi lumina și apoi candela a încetat să se legene. Am terminat rânduiala Împărtășaniei și am ieșit afară din strană. M-a pus să stau pe un scăunel, iar el s-a așezat tăcut pe un cufăr. După un timp, l-am întrebat:

- Gheronda, ce s-a întâmplat?
- Nimic
- Cum nimic, candela se legăna și a fost și lumina aceea!
- Ce ai văzut?
- Candela se legăna de la dreapta la stânga.
- Numai atât ai văzut?
- Și lumina.
- Altceva?
- Nu am văzut nimic altceva (Dacă gheronda m-a întrebat astfel înseamnă că el a văzut mai mult).
- Ei lasă, nu s-a întâmplat nimic. *Nu ai auzit ce scrie în cărți, că Maica Domnului cercetează toate chiliile monahilor ca să vadă ce face fiecare? Ei, a trecut și pe aici și a văzut doi smintiți și a zis să ne salute și să-și legene candela*[9].

*

Alte cugetări ale Sfântului Paisie despre Maica Domnului[10]:

Cel care are multă evlavie la Maica Domnului, când aude numele ei se topește de dor. Și când se închină la icoana ei nu are sentimentul că este icoană, ci însăși Maica Domnului, se prăbușește la pământ, copleșit de dragostea ei.

*

Eu uneori la Colibă când vreau să mă rog Maicii Domnului mă gândesc: Cum să merg să mă rog ei așa, cu mâinile goale? De aceea tai câteva flori sălbatice, le duc la icoana ei și spun: Maica Domnului primește aceste flori din grădina ta!

*

Gheronda, care este icoana care o înfățișează cel mai bine pe Maica Domnului? Maica Domnului Ierusalimițița. Odată am văzut-o acolo la Colibă la Panaguda, ca o femeie cu chip luminos, îmbrăcată în haine poleite cu aur. Avea o frumusețe aparte. Strălucea în întregime. După o vreme am văzut acest chip în icoana Maicii Domnului de la Mormântul Maicii Domnului din Ierusalim și am recunoscut-o.

*

Eu câteodată mă rog Maicii Domnului să îmi ia inima și după ce mai întâi o va curăța, să o taie în patru părți: trei părți să le dea Sfintei Treimi, iar o parte să o păstreze pentru ea.

*

Țineți-vă cât puteți de strâns de veșmântul Maicii Domnului, ca să vă ajute. Fie ca Maica Domnului să vă ocrotească pe voi și toată lumea. Amin.

*

În concluzie, nu numai că viaţa Sfântului Paisie Aghioritul este plină de prezenţa Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, dar și cele mai multe din învăţăturile pe care le dă prin viu grai ucenicilor sau fiilor duhovnicești cuprind îndemnul de a ne ruga stăruitor Maicii Domnului. De aceea, Sfântul Paisie, ca și alţi Sfinţi Părinţi trăitori confirmă învăţătura de credinţă a Bisericii cu privire la cultul Fecioarei Maria Născătoarea de Dumnezeu.

9 Mitropolitul Ierotheos Vlachos, *Sfântul Paisie Aghioritul*, Editura Sophia, 2018, pp. 11-13
10 Cuviosul Paisie Aghioritul, *Cuvinte duhovnicești. Despre rugăciune, o.c., pp. 79-88*

CATEDRALA, LĂCAŞ SFÂNT - SIMBOL AL ORTODOXIEI (III)

CATEDRALE CU HRAMUL „ADORMIREA MAICII DOMNULUI"

Prof. MARIA TCACIUC BRĂTEANU

„Întoarce privirea ta spre cer, de- acolo va veni bucuria".

Gândul mi s-a oprit la sfânta și marea sărbătoare a creștinătății, când credincioșii ortodocși de pretutindeni o sărbătoresc pe Maica Domnului nostru Iisus Hristos, Sfânta Fecioară Maria, adevărata Născătoare de Dumnezeu, cea mai nevinovată și prea cinstită Maică, la data de 15 august, sărbătoare cunoscută sub numele de *Adormirea Maicii Domnului*.

Doresc să subliniez faptul că Maica Domnului ar fi trăit viaţă pământeană încă 11 ani după Înălţarea la ceruri a Fiului ei, Domnul Iisus Hristos. Sfântul Arhanghel Gavril i-ar fi anunţat vestea trecerii din această viaţă la viaţa cea veşnică, cu trei zile înainte de Adormire, după cum Însuși Fiul ei i-a spus: „Nu te teme de aceasta. Primește cu bucurie, de vreme ce vii la viaţa nemuritoare. Fericită să fii și să se bucure inima ta!".

Tot așa, Maica Domnului ne îndrumă să ducem o viaţă fără de păcat zicând: „Nu faceţi din mutarea mea le ceruri pricină de doliu, ci umpleţi-vă de bucurie și mai mare… Eu nu voi înceta a mă ruga pentru voi și voi mijloci pentru toţi credincioșii ca cei necredincioși să se întoarcă în credinţă. De aceea, ziua Adormirii Maicii Domnului este și rămâne o zi sfântă, o sărbătoare a credinţei și a bucuriei.

*

Am încercat să deslușesc, în cele ce urmează, catedralele din ţara noastră, simboluri ale Ortodoxiei românești, care poartă hramul Adormirii Maicii Domnului. Pe lângă catedralele eparhiale din orașele Cluj-Napoca, Curtea de Argeș, Oradea, Buzău și Giurgiu, în ţara noastră sunt multe lăcașuri de cult, biserici și mănăstiri care o au ocrotitoare pe Maica Sfântă și Pururea Fecioara Maria.

CATEDRALA MITROPOLITANĂ DIN CLUJ-NAPOCA

Lăcașul de cult se află în central orașului Cluj-Napoca, în inima Transilvaniei. A fost construită între anii 1923-1933, din iniţiativa și sub supravegherea Episcopului Nicolae Ivan (1855-1936). Construcţia a fost finalizată în 1930, iar sfiinţirea sa s-a făcut pe data de 5 noiembrie 1933, în prezenţa Regelui Carol al II-lea, a Marelui Voievod Mihai I, a principelui Nicolae, Primului ministru Al.Vaida-Voievod, membrilor guvernului, demnitarilor români și străini, în prezenţa Patriarhului României Miron Cristea. Catedrala a primit hramul Adormirii Maicii Domnului și este unul dintre cele mai impunătoare monumente de artă românească ce s-a ridicat după Marea Unire de la 1918 și este primul monument în stil bizantin la care s-a folosit betonul.

Lăcașul sfânt constituie un monument de credinţă nestrămutată în cele sfinte a credincioșilor ortodocși ardeleni din Transilvania și de pretutindeni.

CATEDRALA ARHIEPISCOPALĂ DIN CURTEA DE ARGEȘ

La Curtea de Argeș se află unul dintre cele mai vechi lăcașuri de cult zidit în ţara noastră, din prima jumătate a secolului al XVI –lea (1512-1517). Istoria locului poartă amprenta neuitată a istoriei și a credinţei neamului nostru. Mărturii asupra acestui fapt ni le dau pisaniile aflate pe faţada de vest unde Sf. Voievod Neagoe Basarab mărturisește că a aflat despre ctitoria făcută de Vlad Drăculea, dărâmată și neîntărită. Gavril Protul în „Viaţa Sf. Nifon" a spus: „Neagoe Basarab „sparse" Mitropolia din Argeș din temelia ei și zidi în locul ei altă biserică, tot din piatră cioplită și netezită și săpată cu flori". În timpul domniei ginerelui Sfântului Neagoe Basarb, Voievodul Radu de la Afumaţi, o echipă condusă de meșterul Dobromir, în 1526, a făcut pictura bisericii. În anul 1948 a fost desfinţată vechea episcopie, iar lăcașul sfânt a devenit mănăstire, cunoscută încă multă vreme sub numele Mănăstirea Curtea de Argeș. Pe data

de 4 aprilie 1990 a fost reînființată Eparhia Argeșului și Teleormanului, iar în 2009 a trecut la statutul de Catedrală Arhiepiscopală a Arhiepiscopiei Argeșului și Muscelului. De la începuturi, lăcașul sfânt Curtea de Argeș a purtat hramul Adormirii Maicii Domnului.

CATEDRALA ADORMIRII MAICII DOMNULUI DIN ORADEA

Construită între anii 1784-1790, Catedrala Adormirii Maicii Domnului din Oradea este cunoscută și sub denumirea de Biserica cu Lună. Este o biserică creștin ortodoxă contruită în stil baroc și este cuprinsă în circuitul turistic naţional și european și datorită mecanismului lui Georg Rueppe, unic în Europa ce se găsește fixat în turla bisericii. Acest mecanism are rolul de a roti o sferă, cu diametrul de un metru, vopsită jumătate în auriu și jumătate în negru și care se deplasează după mișcarea de rotaţie a Lunii, marcând fazele ei. În anul 1920, biserica a fost ridicată la rangul de catedrală.

După 1989, la Oradea s-a ridicat o Catedrală Episcopală care are hramul Învierii Domnului și care va fi târnosită anul acesta.

CATEDRALA EPISCOPALĂ DIN GIURGIU

Din cauza evenimentelor istorice de sub dominaţie otomană, la Giurgiu a fost clădită o biserică de pământ în 1806, care a primit hramul Adormirea Maicii Domnului. Pe acel loc, între 1840-1852 s-a ridicat o biserică în stil bizantin cu catapeteasma în stil baroc. Biserica a suferit mai multe transformări, până la înfăţișarea de azi. Pe 9 aprilie 2006 s-a instalat primul episcop de Giurgiu, iar biserica parohială Adormirea Maicii Domnului a devenit Catedrală Episcopală.

CATEDRALA ADORMIRII MAICII DOMNULUI DIN BUZĂU

Lăcașul sfânt a servit drept Catedrală a Episcopiei Buzăului până la construirea catedralei din beton. Episcopia Buzăului datează din secolul al XVII-lea (1649) și a fost ctitoria Voievodului Neagoe Basarab al Ţării Românești(1632-1654). În zilele noastre (15 decembrie 2011) în Catedrala veche episcopală Adormirea Maicii Domnului a fost adusă racla de argint cu moaștele a opt sfinţi, spre cinstire și închinare, printre care se află și o parte din moaștele Ierarhului Iosif cel Nou de la Partoș.

*

Prin cele de mai sus am dorit să se cunoască unele catedrale din ţara noastră care poartă spre cinstire și oblăduire hramul Adormirii Maicii Domnului. Totodată am dorit să subliniez că Adormirea Maicii Sfinte înseamnă doar trecerea de la viaţa pământeană la cea veșnică și că această sărbătoare, împreună cu Învierea Domnului nostru Iisus Hristos stau la baza religiei creștine, fiind fundamente ale credinţei, ale spiritualităţii ortodoxe, iar lăcașurile de rugăciune puse sub ocrotirea lor sunt simboluri ale Ortodoxiei neamului.

DESPRE SPECIFICUL BANATULUI

Istoric ALEXANDRU NEMOIANU – S.U.A.

În cadrul impresionantei unități de limbă, obicei și credință, care caracterizează spațiul românesc și cultura românească, fiecare dintre provinciile istorice românești și-a păstrat un caracter distinct și o anume specificitate. Nici nu putea să fie altminteri, căci, după cum bine știm, unitatea se arată în toată frumusețea ei printr-o superba diversitate. O diversitate care îngăduie ca în interiorul aceluiași model exprimările să fie slobod creatoare și asigurând și frumusețe și libertate. Această specificitate se cuvine cercetată din cel puțin câteva motive.

În primul rând, ea trebuie cercetată, căci doar în acest fel vom putea afla datele, faptele istorice concrete care, în totalitatea lor, oferă imaginea completa a istoriei și culturii românești. Dar,în plus de aceasta, specificitatea ne oferă răspunsuri nespus de interesante privind modul în care românii din diferite locuri au întâmpinat stări concrete cu care erau confruntați. Ne oferă răspuns despre chipul în care au confruntat românii din diferitele provincii împrejurărilor și greutăților imediate, din vecinatea lor și în acest fel ne arată cum s-a perpetuat, s-a dezvoltat și a supraviețuit modelul existențial românesc în cursul milenarei lui treceri prin istorie. Dintr-o astfel de perspectivă, studiul specificului cutărei provincii istorice românești încetează să mai fie strict cercetare și documentare. Acest studiu devine și cale de a oferi soluții pentru viitor; dacă nu în detaliu, lucru imposibil de altfel, atunci pentru și în înțelegere largă; certitudine de continuitate existențială. Cazul Banatului este exemplar.

Banatul, la fel ca fiecare dintre provinciile istorice românești, are un specific al său, o identitate inconfundabilă, o personalitate tare. Detaliile acestei identități sunt foarte numeroase. Putem pomeni între ele bogăția colosală a portului tradițional bănățean, frumusețea unică a cântului popular bănățean și în general abundența folclorului bănățean. O bogăție, diversitate și frumusețe care au făcut că acest orizont cultural să fie numit „barocul" folclorului românesc. La aceasta se adaugă „limba" românească a locului, sub-dialectul bănățean care este nespus de divers și cu mare personalitate. Este demn de amintit că în spațiul românesc Țara Almajului este zona românească având cea mai puternică identitate lingvistică. Toate acestea sunt detalii care fiecare merită un studiu aprofundat. În totalitatea lor, ele se așează însă sub un semn unic pe care îl consider definitoriu pentru Banat: spiritul de graniță și identitatea ortodoxă.

Fiind spațiu românesc, Banatul s-a manifestat și a rămas mereu, tenace, încăpățânat, spațiu ortodox. Dar acest orizont ortodox s-a manifestat în condiții speciale, care au fost cele de graniță.

Ortodoxia s-a așezat peste o istorie al cărei început nici măcar nu îl putem bănui. Oameni ai locului au trăit pe teritoriul Banatului din zorile istoriei. Despre vârtejul devenirii mai apropiate ne vorbesc documente istorice din veacurile XII și XIII. În acea vreme Banatul, datorită așezării sale, a fost cunoscut și ca „triplex confinium", întretăierea hotarelor a trei state. Era o zonă în care conflictele militare erau active sau mocneau necontenit. În aceste condiții toți stăpânitorii nu au avut altă opțiune decât să se folosească de oamenii locului pentru nevoile militare. Este de amintit că zona cunoscută drept „clisură" nu este altceva decât dovada existenței acolo a unei „kleisoura", zonă militarizată cu statut special la granița bizantină. Dar mai ales Regatul Ungar a trebuit să se folosească de localnici. Așa s-au organizat districtele militare bănățene.

Zone privilegiate, ai căror locuitori, țărani-cavaleri, erau asimilați nobilimii. Acești țărani-cavaleri au reprezentat o parte principalăa a forțelor anti-otomane utilizate, atunci când Banatul a devenit efectiv vârful de lance al luptei anti-otomane, sub legendarul Comite al Timișoarei, Filippo Școlari (Pipo Șpan, a lui Pavel Chinezul și a lui Ioan Huniady sau Iancu de Hunedoara). Aceste drepturi ale țăranilor-cavaleri erau foarte mari și ca exemplu poate fi oferită împrejurarea că în 1432 cnezii din Almăj au refuzat să se supună Magistrului Teuton, ajuns Ban de Severin într-o încercare, de altfel eșuată, de a așeza Ordinul Teuton în Banatul muntos și au cerut să se prezinte la judecata Regelui. Cnezii Almăjeni au avut atunci câștig de cauză. Rosturile lor militare și le-au păstrat țăranii-cavaleri ai Banatului de munte până la trecerea sub administrația otomană. Aceste rosturi erau remarcabile dacă ne gândim că în 1632 cnezii din Mehadia, Almăj și Craina au fost forța militară care a așezat pe tronul Țării Românești pe Matei Basarab. Cu siguranță că în acea vreme s-a integrat în personalitatea românilor bănățeni conștiința de oameni liberi cu drept de a purta arme. Este iarăși semnificativ că în tot spațial românesc doar Banatul nu a cunoscut iobăgia, doar bănățenii au fost mereu „domni și stăpâni".

Până în veacul al XVIII-lea, Banatul a stat sub administrația otomană.Acea perioadă a fost interesantă și ea ar merită studiată mai atent. Nu a fost o perioadă de stagnare, căci în istorie nu există perioade de stagnare. Există perioade de dezvoltare aberantă, dar asta este altă poveste. Dar acea perioada nu a fost foarte semnificativă în istoria Banatului; economia a stagnat, numărul locuitorilor a scăzut. Cred că important a fost un factor secundar. Administrația otomană nu era eficace, de fapt era haotică. În aceste condiții comunitățile sătești au fost nevoite să se gospodărească „pe cont propriu" și tot atunci s-au înmulțit cetele de rebeli și asta explică și frecvența numelui de „Harambașă"(șef de ceată). La fel de exemplară, dacă nu și mai mult, a fost și împrejurarea că aceiași cavaleri-țărani și-au păstrat cu îndărătnicie Ortodoxia. Acest lucru are specială importanță.

Ortodoxia bănățeană a reprezentat și încă mai reprezintă punctul cel mai dinspre vest al Ortodoxiei. Banatul este regiunea unde ortodoxia face contact cu Apusul european și modul în care aceste două orizonturi de credință și cultură s-au acomodat a avut importanță în trecut și are importantă și astăzi.

Romanii bănățeni nu au ales condiția de frontieră și nu au adoptat spiritul de frontieră în chip voit, nu a fost o opțiune, a fost un dat, o stare impusă care a trebuit și trebuie confruntată. Acest spirit de frontieră a însemnat nevoia de a confrunta adversari sau vecini, adesea mult mai puternici, și nevoia de a afla,într-un fel sau altul, un mod de convietuire. Spiritul de frontieră a însemnat și necesitatea unei mai mari toleranțe. Pentru a putea exista, oamenii din zonele de frontieră și mai ales de vecinătate culturală, trebuie să accepte diversitatea, faptul că același lucru poate fi numit în mai multe feluri. Această înțelepciune existențială s-a consolidat în Banat în veacul al XVIII-lea.

S-a spus uneori că specificul Banatului s-ar fi incheiat ca formare în veacul al XIX-lea și că atunci, în Banat, s-ar fi manifestat reflexe ale dezvoltării din zonele apusene ale Imperiului. Acest lucru nu este adevarat. Veacul al XVIII-lea a fost pentru Banat decisiv și atunci s-a cristalizat definitiv identitatea românilor bănățeni. Carateristicile Banatului, specificul său, s-a definitivat în veacul al XVIII-lea, cu un secol mai inainte ca acest proces să se fi încheiat pentru restul spațiului românesc.

La începutul veacului al XVIII-lea, Banatul a fost cuprins în hotarele Imperiului, mai mult din comoditate, numit „austriac". Oricum la începutul acelui veac Imperiul nu se socotea nicicum „austriac" și să ne aducem aminte că primul Împărat al acelui veac, Carol al VI-lea, s-a luptat cu strășnicie să păstreze posesiunile apusene ale Imperiului și încă mai vârtos Spania. Imperiul a devenit „austriac" din nevoie și prin constrângere. Dar, energiile imperiale stăvilite în Apus au fost îndreptate spre Răsărit, eliberând de sub dominație otomană un vast teritoriu. A fost vremea eroică a lui Eugeniu de Savoia, „vajnicul cavaler". În aceste imprejurări a ajuns Banatul să fie încorporat în Imperiu ca provincie militară.

Fiind provincie nou cucerită, sub regim militar și având importanță strategică esențială, Banatul s-a dezvoltat după cele mai avansate căi economice ale vremii. În Banat nu existau restricții impuse de o condiție pre-existentă. Nu erau cutume feudale și „baroniii" locale. În Banat nu exista trista moștenire a unui sistem feudal miop și întârziat, de felul celui care a dăinuit, cu funeste consecințe, în Ardeal. Adminstratorii Banatului, unii aleși dintre cei mai apropiați generali și aghiotanti ai lui Eugeniu de Savoia și suficient este să îl amintim pe primul guvernator, Claudius Florimund Conte Mercy d'Argeantau, au pus în aplicare planuri moderne: de asanare a mlaștinilor (faimoasa canalizare a Begăi a fost făcută de către cei mai buni ingineri olandezi, aceiași care făcuseră „polderele" olandeze), de organizare edilitară, satele bănățene au fost recostruite după planuri clare cu intenție urbană și a fost impus un enorm program de colonizare.

Ca amploare colonizările din Banat au fost mai mari decât colonizăarile făcute,în aceiași perioada, de către Marea Britanie. În Banat au fost aduși și colonizați, în două valuri masive, nu numai coloniști germani, ci și francezi, mai ales din Alsacia și Lorena, dar și spanioli, rămași credincioși Casei de Habsburg, satul Becicherec nu era altul decât „Neue Barcelon". Între cele două valuri de colonizare existaă o diferența semnificativă. Primii coloniști au fost „voluntari", al doilea val era format din oameni siliți să se așeze, între ei mulți condamnați la închisoare. Fără îndoială că românii, populația majoritară, au avut de suferit și au trebuit să se adapteze. Sentimentele pentru imperiile care se confruntau ei, le-au exprimat intr-o cântare: „ține Doamne tot așa/nici cu turcu, nici cu neamțu". În partea de răsărit a Banatului a fost organizată „granița militară" unde țăranii își recăpătau, într-o altă formă, starea de țărani-cavaleri.

Organizarea graniței s-a făcut cu forța și a întâmpinat o rezistență anevoie înfrântă. Dar existența „graniței" a îngăduit românilor să își păstreze limba și credința, starea de oameni liberi și le-a lărgit orizontul existențial. Duși, cu obligații militare, dintr-o parte în altă a Imperiului, în mod necesar ei au învățat că lumea este felurită și că lucrurile pot fi făcute în chipuri multiple. În aceeași vreme s-a dezvoltat și industria Banatului, cu marile centre de la Reșița și Ferdinand (Oțelul Roșu), mineritul, industria mătăsii etc. Așa s-a alcătuit un „proletariat" bănățean și este interesant că la Reșița a fost prima grevă muncitorească de pe teritoriul românesc. În veacul al XVIII-lea Banatul a fost regiunea Imperiului unde s-au aplicat cele mai avansate planuri. Pentru localnici nu a fost deloc ușor. Dar românii s-au adaptat și au dovedit că pot trece prin furtuni istorice, inclusiv prin cea a revoluției industriale. Să nu uităm ce aceea a fost vremea lui Carol al VI-lea, a Mariei Theresa și a lui Iosif al II-lea.

O perioadă care este marcată simbolic, la începutul și sfârșitul ei, de două personalități extraordinare și ciudate în același timp: Eugeniu de Savoia și Wolfgang Amadeus Mozart. Altcum zis, în veacul al XVIII-lea Banatul s-a aflat pe „muchia tăioasă" a progresului central european. În acea vreme s-a cristalizat deplin „specificul" Banatului și al bănățenilor. Un specific care înseamnă respect pentru muncă, pentru familie, neam și credința ortodoxă, toleranță pentru diversitatea etnică, refuz pentru extremism miop. Banatul și bănățenii sunt cel mai puțin „provinciali" dintre români ca mentalitate și cei mai încăpățânați în „tradiționalism" local. Ca și în zona transilvană, de maximă importanță a fost solidaritatea de familie.

În condițiile în care școlarizarea era colosal de costisitoare, cel mult unul dintre copiii unei familii romanești, și aceea fruntașă,deci mai avută, putea fi trimis la „carte". Dar cel trimis nu își uita frații și locul de unde a plecat. Fratele trimis la „carte" rămânea solidar cu cel rămas la „coasă" și mereu a căutat să îl ajute. Astfel, se explică progresul accelerat, de la o generație la alta, al țărănimii românești banato-ardelene.

Cu acest specific, Banatul și bănățenii au trecut cu bine prin încercările veacurilor XIX și XX. Încorporarea Banatului în Ungaria (la finele veacului XVIII-lea) nu a putut afecta trăsăturile esențiale. De fapt, în veacul XIX mica burghezie românească, în orașe și sate, s-a dezvoltat masiv și românii erau de departe cel mai important element economic al provinciei, proporțional cu numărul lor majoritar. Pe plan politic în Banat s-au ales toți deputații Partidului Național Român trimiși în Parlamentul de la Budapesta. O interesantă povestire, despre această vreme, o am de la „taica" meu, colonelul K.u.K, Romulus Boldea. Îmi povestea că la începutul veacului XX un politician ungur a făcut o mare campanie electorală în zona Caransebeș, în nădejdea de a fi ales. El a organizat întruniri, a făcut promisiuni, a dat mari banchete. În final, tot candidatul român s-a ales. Politicianul ungur și-a exprimat părerea în acest fel (și încerc să citez cât mai fidel): „Romunul este omu dreakului; muncat bine, beut bine și nu votat".

Dupa unirea cu România și după dureroasă sfârtecare a Banatului (așa zisul „Banat sârbesc") statutul economic fruntaș a fost păstrat. Industria Banatului a rămas cea mai avansată și eficace din România și agricultura asemenea. Agricultura din anume zone ale Banatului, mai ales cea germană, „șvăbească", era la fel de avansată și uneori mai mult ca cea din Germania.

Vremea comunismului a fost dureroasă și a avut urmări similare cu cele de pe tot spațiul românesc. Nu este locul pentru detalii, dar urmările, deși în majoritate negative, nu au fost strict negative. Și în acest context este de reținut că Banatul a avut cea mai puternică rezistență armată anticomunistă de pe tot teritoriul românesc. Ca urmări negative de lungă duratî menționez dispariția tragică a minorității germane și influxul exagerat de „vinituri" (moldoveni, olteni). Este de nădăjduit că în timp aceștia se vor integra în normele bănățene.

Predicțiile despre viitor sunt riscante. Momentul istoric post-comunist este încă tulbure și confuz. De fapt întreaga planetă este în căutarea unui nou echilibru. Dar este credința mea fermă că dacă Banatul va rămâne credincios specificului său, viitorul poate fi întâmpinat fără frică.

„ŞI DINCOLO DE GRATII. JURNAL”, O CARTE DESPRE EXPERIENŢA DETENŢIEI

Diacon dr. RĂZVAN FIBIŞAN

Apărută la Editura David Press Print din Timișoara, în cadrul Colecției „Studii și cercetări umaniste”, scrierea autobiografică a diaconului Teodor V. Damșa, „Și dincolo de gratii. Jurnal”, descoperită în mod inopinat în anul 2018, vede lumina tiparului, după mai multe decenii de la redactare, prin bunăvoința și osârdia preotului Ionel Popescu, vicar eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei. În cuvântul său introductiv, acesta menționează că, lucrarea: „uitată zeci de ani în rafturile bibliotecii sale (n.r. Teodor V. Damșa), se înscrie în rândul prețioaselor mărturii documentare rămase de la foștii deținuți politic despre calvarul închisorilor comuniste” (p. 14). Ca atare, prin efortul unui confrate, o consemnare, aparent vetustă, a devenit o carte ce cuprinde între coperțile ei mărturisiri emoționante, necosmetizate de figuri de stil, despre anumite personaje și momente semnificative și sugestive ale unei istorii tumultoase, trăită de mulți congeneri.

În predoslovia volumului, intitulată „Un fiu al temniței”, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, îl descrie pe autor drept „un cleric eliberat din temnița uitării”, ce „ne prezintă, sub forma uni jurnal, chipul unui român care nu l-a trădat niciodată pe Dumnezeu și care nu și-a trădat nici țara în care s-a născut” (p. 5), iar atunci când a fost trimis să slujească la altarul suferinței din mai multe centre de detenție, „a slujit tot în veșmântul de diacon al Bisericii Ortodoxe Române” (p. 6).

Jurnalul debutează cu descrierea unui moment decisiv din vara anului 1959, cu puternice reverberații în viața singrafului, și anume: arestarea. „Și pentru că intelectualii prezentau cele mai puține garanții de loialitate față de regimul comunist, a început un val de arestări, cu motive mai mult fabricate, cu înscenări de procese la care s-au împărțit, cu dărnicie, zeci de ani de închisoare”. În acest context, printre arestați s-a aflat și Teodor Damșa, iar pretextul l-a constituit imprudența de face, în 1950, pe coperta unei cărți despre *Dualitatea ateismului,* însemnarea: „lucrarea conține câteva idei intelectuale”. La început, această faptă l-a catalogat drept ideologul organizației „Partidul vieții, sufletului și fericirii”; dar, cum acuzția nu putea fi susținută, a fost trecut la „omisiune de denunț”, căci trebuia, ca intelectual, să-și fi dat seama că era o lucrare dușmănoasă (p. 19). Astfel, în pofida faptului că nu se știa vinovat cu nimic, această acuzație i-a deschis drumul calvarului, fiind condamnt la 10 ani de închisoare corecțională.

În cei 5 ani de recluziune, din care mai multe luni petrecute în totală izolare, tânărul Teodor a primit nenumărate lovituri cu pumnii peste față și, cum nu era de ajuns, pe perioada anchetei care a durat câteva

luni, în timpul zilei, nu avea voie să stea decât în picioare sau pe marginea patului. Odată cu transferul de la Penitenciarul din Oradea la Jilava, el a cunoscut noi mijloace de manipulare, implementate de ideologia comunistă. Represiunea, condițiile de coabitare de neimaginat împreună cu alte 30 de persoane încarcerate la un loc într-un perimetru redus ca dimensiuni, purtarea excesivă a aceluiași rând de haine timp de 1 an și 7 luni și faptul că celula era la 7 m sub pământ, închisoarea de la Jilava i-a produs o impresie sinistră indelebilă. În toți anii de detenție și nu numai, profesorul Teodor Damșa a fost conștient că „umilința, înfometarea, izolarea de restul lumii făceau parte din ansamblul luptei împotriva demnității umane, împotriva deținuților al căror cel mai grav delict era acela de a gândi în alt fel decât dictatura"(p. 44).

Dar, greutățile, privațiunile și invectivele nu au luat sfârșit odată cu eliberarea din închisoare, ci au continuat sub diverse forme, mai ales că, „un fost deținut politic trebuia să simtă că e marcat de anii de detenție" (p. 57). Experimentul temnițelor, teroarea, extorcarea și interrelaționarea cu diverși oameni insidioși l-au urmărit în tot restul vieții. Cu toate acestea, numai credința inebranlabilă în Dumnezeu l-a ajutat să surmonteze cu succes orice criză sau lacună identitară. Pentru el, celula a devenit, în mod apriat, un tropos sacrosanct ce l-a plămădit, pentru a deveni un teologhisitor, nu numai prin tăcerea suferinței asumate, ci și prin afirmarea lucrării lui Dumnezeu în orice context, oricât de restrictiv ar fi fost.

După jurnalul propriu-zis, volumul cuprinde o anexă, alcătuită din patru poezii semnate de autor, urmată de o serie de fotografii din adolescență, din timpul studenției, dar și din anii când a fost îmbisericit la Parohia Timișoara-Iosefin, slujind în biserica „Nașterii Maicii Domnului". Pe lângă fotografii, partea dedicată iconografiei cuprinde mai multe diplome de studiu, precum și diverse adeverințe emise de unitățile de învățământ unde a activat ca profesor de limba română. Această ultimă parte se încheie cu trei imagini scanate ale manuscrisului original cu scrierea olografă a părintelui Teodor Damșa.

În concluzie, cartea „Și dincolo de gratii. Jurnal" imortalizează o multitudine de stări interioare, reprezentând un ansamblu de amintiri și chiar o lecție de viață pentru omul de astăzi tot mai indolent față de chinurile semenilor lui, care au luptat contra unui regim totalitar, ce dorea să reprime, prin violență, aspirațiile spre libertate și democrație. În altă ordine de idei, lucrarea este o cartografie nu a unui om venetic, ci a unui suflet itinerant, înzestrat cu sagacitate, care a urmărit să-și asume, în orice context, prezentul, oricât de dur ar fi fost, și să-și păstreze ingenuitatea, demnitatea, frumusețea și echilibrul sufletesc. De altfel, aceste atribute ce reprezintă, în opinia sa, o condiție *sine qua non* pentru natura umană, creată „după chipul lui Dumnezeu" (Facere 1, 26-27), se regăsesc și în admirbila lui operă poetică: „...nu uita că timpul zboară / Și că viața nu se-ntoarce s-o trăiești a doua oară... / Ce-ai gândit în veci rămâne, ce-ai făcut, e prea puțin / Și-o să-ți pară rău odată fiindcă n-ai trăit deplin. / Îți întinde înspre ceruri mâinile și Lui îi spune / Că ființa ta întreagă vrei să fie-o rugăciune" (Memento).

PROFESORUL DE TEOLOGIE EMILIAN POPESCU A TRECUT LA DOMNUL

Preot prof. dr. VASILE MUNTEAN

În 25 august a. c., Prof. acad. Em. Popescu a răposat la o vârstă venerabilă. Cu prilejul primului volum omagial, actualul P. F. Daniel îl cinstea astfel: "Alături de Teodor M. Popescu, Alexandru Elian, Virgil Cândea ș.a., Domnul Emilian Popescu reprezintă laicatul ortodox erudit și evlavios, ferm în credință și deschis spre universalitate..." Iar în Omagiul din urmă (București 2020) același Întâistătător al Bisericii noastre îl aprecia ca pe un "creștin ortodox erudit, evlavios și patriot".

Dânsul s-a născut la 20.II.1927, în Orlești (jud. Vâlcea). A frecventat Seminarul teologic din Râmnicu-Vâlcea, apoi Facultatea de Teologie a Universității bucureștene (1947-1948). După desființarea acesteia, s-a înscris la Facultatea de Filologie pe care a absolvit-o în 1952. În 1955 a devenit și licențiat în Teologie. În 1970 a obținut doctoratul la Facultatea de Istorie din București. A studiat și peste hotare. În anii 1956-1978 a fost cercetător științific principal la Institutul de Arheologie al Academiei, iar din 1978 profesor de Bizantinologie la Institutul Teologic (după 1989, Facultatea de Teologie Ortodoxă). În 2006 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

A lăsat în urmă o operă de mare valoare (toate cărțile publicate mi le-a oferit cu autograf). Numeroasele sale studii – din care unele tratează și probleme din istoria și spiritualitatea Banatului – sunt inventariate în volumul amintit (*Omagiu,* ed. Basilica 2020). Nu cu mult timp înainte de a trece la cele eterne, regretatul Dascăl mi-a comunicat telefonic că lucrează cu sârguință la o Istorie a Bizanțului, într-o viziune creștină.

Rog pe Cel-de-Sus, Stăpânul viilor și al morților, să-l sălășluiască pe demnul și învățatul istoric și teolog Emilian Popescu în lăcaș de lumină. Fie-i memoria binecuvântată!

CULTIVAREA IUBIRII FAŢĂ DE DUMNEZEU ŞI FAŢĂ DE APROAPELE

Preot NICOLAE BĂCILĂ
Parohia Bănia

1.Cultivarea iubirii faţă de Dumnezeu

Necesitatea iubirii creştine rezultă din faptul că ea e esenţială şi inerentă firii omeneşti. Fără iubire e imposibilă desăvârşirea şi dezvoltarea personalităţii. Dacă iubirea înseamnă tensiune după Dumnezeu, şi aceasta este inerentă firii omeneşti, iubirea ca virtute teologică este sufletul credinţei creştine, fiindcă numai ea uneşte aşa de strâns pe credincios cu Dumnezeu. Numai prin iubire avem acces şi părtăşie la viaţa lui Dumnezeu, după cum numai prin iubire avem acces la bogăţia spirituală a semenului. Iubirea se situează totdeauna în centrul vieţii creştine. *„Credinţa creştină este iubirea de Dumnezeu trăită aievea"*, spunea un teolog. Iubirea e necesară fiindcă în ea este sintetizată întreaga lege a relaţiilor cu Dumnezeu: *„Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău şi din toată puterea ta"* (Marcu 12, 29-30; Matei 22, 36-38; Luca 10, 27).

Dar nu orice iubire poate justifica noţiunea însăşi şi realitatea iubirii. Iubirea de Dumnezeu trebuie să aibă următoarele însuşiri:

a. – să fie mai presus de orice;
b. – să fie internă şi lucrătoare;
c. – să fie statornică.

a. Când zicem că iubirea de Dumnezeu trebuie să fie mai presus de orice, înseamnă că una este iubirea pe care o datorăm lui Dumnezeu şi alta pe care o datorăm semenilor. Dumnezeu este desăvârşirea, plenitudinea desăvârşirii; Lui i se cuvine cea mai desăvârşită iubire; Lui trebuie să-i dăruim toată fiinţa, puterile, voinţa noastră. Mântuitorul spune: *„Cel ce iubeşte pe tată ori pe mamă mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine; cel ce iubeşte pe fiu ori pe fiică mai mult decât pe Mine nu este vrednic de Mine"* (Matei 10, 37). Iubirea trebuie să fie aşa de mare încât să putem zice cu Apostolul Pavel: *„Cine ne va despărţi de dragostea lui Hristos…Sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici lată făptură oarecare nu va putea să ne despartă de dragostea care este în Iisus Hristos, Domnul nostru"* (Romani 8, 35-39). Această iubire mai presus de orice, a însufleţit pe martiri şi mărturisitori în apărarea dreptei credinţe. Practic înseamnă că omul credincios nu va preţui nicicând creatura mai mult decât pe Dumnezeu. Păcatele uşoare micşorează iubirea de Dumnezeu. Viaţa dusă în plăceri aduce subţiere iubirii faţă de Dumnezeu. Dacă iubirea poate să se subţieze, ea poate fi şi sporită; atârnă de om ca ea să fie sporită prin rugăciune, meditaţie adâncă asupra cuvântului lui Dumnezeu, prin lectură bună, prin prezenţa efectivă la tot ceea ce are loc în Biserică. Iubirea de Dumnezeu de dezvoltă odată cu creşterea în virtuţi.

b. Când zicem că iubirea trebuie să fie internă şi lucrătoare, înseamnă că trebuie să pornească din interiorul nostru şi să se exteriorizeze, ea cuprinde tot sufletul. În afară, iubirea internă şi lucrătoare se manifestă prin împlinirea poruncilor: *„De Mă iubiţi, păziţi poruncile Mele"* (Ioan 15, 14). *„Să nu iubim cu cuvântul sau cu limba, ci cu fapta şi cu adevărul"* (I Ioan 3, 18).

c. Iubirea trebuie să fie statornică: *„Rămâneţi întru dragostea Mea"* (Ioan 15, 9) este porunca Mântuitorului; statornicia în iubire faţă de Dumnezeu este o poruncă şi o condiţie a virtuţii iubirii.

Roadele iubirii sunt multiple:

- unirea cu Dumnezeu, creşterea în asemănarea cu Dumnezeu, teama fiască de Dumnezeu;
- lepădarea de sine care poate merge până la jertfă;
- supunere la voia lui Dumnezeu;
- zelul apostolic, bucuria şi pacea sufletului;
- dorul după unirea cea veşnică şi tot mai deplină cu Dumnezeu, lucrarea virtuţilor.

Roadele iubirii sunt rezultatul lucrării virtuţilor în fiinţa şi viaţa noastră (I Corinteni 13, 4-7).

Păcatele împotriva iubirii faţă de Dumnezeu

Şi iubirea, ca virtutea teologică, cunoaşte o creştere dar şi o micşorare şi chiar anulare. Aceasta nu din cauza lui Dumnezeu, ci din cauza noastră care nu răspundem chemării lui Dumnezeu şi nu lucrăm cu harul Lui dat nouă în vederea acestei comuniuni. Datoria de a creşte în iubire faţă de Dumnezeu este legată, de asemenea, de urcuşul duhovnicesc. De altfel, întreaga viaţă a creştinului trebuie să fie un urcuş continuu, chiar dacă sunt anumite căderi, dar acestea trebuie depăşite. Iubirea trebuie adusă la integritatea ei. Pentru aceasta credinciosul trebuie să continue purificarea de patimi şi împodobirea cu virtuţi. Iubirea de Dumnezeu trebuie mărturisită în acte şi slujiri ale iubirii semenului prin care ne menţinem în însăşi iubirea faţă de Dumnezeu.

Ţinând şi de om, virtutea iubirii are adversarii ei veniţi din caracterul alunecos al firii umane. Păcatul este cel mai mare duşman al iubirii. Nu orice păcat poate aduce o diminuare mai mare sau mai mică a iubirii, ci îndeosebi, păcatele grave, păcatele de moarte, care aduc o adevărată răceală şi chiar o pierdere a iubirii faţă de Dumnezeu. Sf. Maxim Mărturisitorul spune că toate păcatele îşi au sorgintea în acea iubire de sine egoism care fărâmiţează firea omenească şi oamenii se duşmănesc între ei ca nişte fiare.

a. – Un prim păcat împotriva iubirii faţă de Dumnezeu este ura faţă de Dumnezeu; este în acelaşi timp un păcat împotriva Duhului Sfânt, pentru că cele trei virtuţi teologice au fost sădite în om de Duhul Sfânt în apele Botezului. Ura faţă de Dumnezeu poate veni şi din diferite nenorociri sau din frica de pedeapsa lui Dumnezeu pentru păcat. Adesea, însă ura are la bază egoismul. Ca obiect, ura are o imagine falsă despre Dumnezeu, socotindu-L pe Dumnezeu autorul tuturor nenorocirilor noastre. Ura presupune o învârtoşare a minţii, a inimii şi o identificare cu păcatul.

b. – Un alt păcat împotriva iubirii faţă de Dumnezeu – nepăsarea sau trândăvia faţă de cele duhovniceşti; ea face parte din cele şapte păcate capitale şi se manifestă prin dezgust faţă de cele spirituale, religioase; ea paralizează sufletul în dorinţa lui spre Dumnezeu; este, de cele mai multe ori, consecinţa unei vieţi imorale.

c. – Un alt păcat – sentimentalismul – reduce iubirea faţă de Dumnezeu la un simplu sentiment. Sentimentalismul reduce iubirea la bucurii ieftine, simţuale. Sentimentalismul caută în iubire numai plăcerea ieftină folosindu-se de mijloacele adecvate pentru obţinerea plăcerii; sentimentalismul este o pervertire a iubirii adevărate în care sunt prezente toate cele trei puteri ale sufletului uman. Sentimentalismul se caracterizează ca o alergare după plăceri imediate, vizibile; el este incompatibil cu iubirea faţă de Dumnezeu ca Binele Suprem şi răsplată a unei vieţi virtuoase.

d. – Fanatismul este o credinţă fără iubire, pătimaşă, violentă şi care se impune prin mijloace potrivnice iubirii; este al doilea păcat împotriva Duhului Sfânt, inamic al iubirii faţă de Dumnezeu.

Se pune întrebarea: păcatele împotriva Duhului Sfânt se iartă sau nu ?

Textul clar al Scripturii spune: *„Orice păcat şi orice hulă se va ierta oamenilor, dar hula împotriva Duhului nu se va ierta. Celui care va zice cuvânt împotriva Fiului Omului se va ierta lui; dar celui care va zice împotriva Duhului Sfânt, nu i se va ierta lui, nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie."* (Matei 12, 31-32).

Aceste păcate nu se iartă nu din cauza lui Dumnezeu, ci din cauza omului „pentru că cel ce a pierdut credinţa, nădejdea şi iubirea a rupt comuniunea cu Dumnezeu". Mântuirea lui ar însemna o violentare a libertăţii lui din partea lui Dumnezeu, iar Dumnezeu respectă libertatea omului. Nu se iartă pentru că omul nu vrea. Prin conversaţie adâncă aceste păcate se iartă totuşi. Iuda s-a spânzurat pentru că a pierdut nădejdea, dar Sf. Apostol Petru şi-a redobândit calitatea de Apostol mărturisindu-şi greşeala şi căindu-se. Păcatele împotriva Duhului Sfânt se numesc astfel fiindcă cele trei virtuţi teologice împotriva cărora sunt cele şase păcate, au fost aprinse în om de Duhul Sfânt în apele botezului. Cele trei virtuţi teologice se mai numesc şi virtuţi inspirate (insuflate). Virtuţile teologice n-au fost cunoscute de antichitatea greco-romană; a fost cunoscut doar un mănunchi de virtuţi morale – cele patru virtuţi cardinale, dar şi acestea au primit un nou conţinut în Morala creştină.

Virtuţile teologice ilustrează importanţa centrală a relaţiei omului cu Dumnezeu. De aceea, credinţa ca virtute teologică, stă la baza întregului urcuş duhovnicesc, deoarece ea deschide dialogul cu Dumnezeu, constând în răspunsul pozitiv dat de om chemării lui Dumnezeu pentru comuniunea cu Sine.

2. Cultivarea iubirii faţă de aproapele

Cu aproapele nostru trebuie să ne purtăm prietenește, silindu-ne ca să nu-l întristăm nici măcar cu privirea. Când noi ne întoarcem de către un om sau îl întristăm, atunci parcă ni s-ar pune o piatră pe inimă. Duhul omului tulburat sau mâhnit trebuie să ne sârguim a-l mângâia cu vorbe bune, izvorâte din iubire. Pe fratele care a greşit, acoperă-l, cum învaţă Sfântul Isaac Sirul (cuv. 89): «Întinde rasa ta peste cel ce a greşit şi acoperă-l» (căci şi Dumnezeu îţi acoperă ţie păcatele, în măsura în care ştii şi tu să acoperi păcatele aproapelui şi virtuţile tale -spune în Filocalie). Noi toţi avem nevoie de milostivirea lui Dumnezeu, cum cântă Biserica: «Că de nu ar fi fost Domnul întru noi, cine ar fi în stare a se păzi întreg de vrăjmaşul, precum şi de ucigaşul de om?» În legăturile noastre pe care le avem cu aproapele, trebuie să fim curaţi şi către toţi deopotrivă, atât cu cuvântul, cât şi cu gândul, altfel ne trecem viaţa fără folos. Pe aproapele trebuie să-1 iubim nu mai puţin decât pe noi înşine, precum spune porunca Domnului: „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Luca 10, 27). Numai să fim cu luare aminte, ca nu cumva iubirea de aproapele, ieşind din hotarele cumpătării, să ne abată de la împlinirea poruncii de căpetenie, adică de la iubirea de Dumnezeu, cum învaţă despre aceasta Domnul nostru Iisus Hristos în Evanghelie: „Cel ce iubeşte pe tată sau pe mamă, mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic; şi cel ce iubeşte pe fiu sau pe fiică mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic (Mat. 10, 37). În privinţa aceasta foarte bună este socotinţa Sfântului Dimitrie al Rostovului, care spune: „Acolo se arată la omul creştin dragostea falsă faţă de Dumnezeu, unde făptura începe să se măsoare cu Făcătorul său, când făptura se cinsteşte mai mult decât Făcătorul.Iar dragostea adevărată se arată acolo, unde singur Ziditorul este iubit şi cinstit mai mult decât zidirea întreagă".

Dragostea ocupă locul central în creştinism caracterizând felul de a fi al lui Dumnezeu şi firea Lui Dumnezeu care este iubire, comuniune de persoane, Treime de o fiinţă şi nedespărţită. Iar iubirea lui Dumnezeu se descoperă lumii prin energiile Lui. Creaţia lumii, conservarea ei şi întreaga lucrare a iconomiei lui Dumnezeu, care culminează cu întruparea lui Hristos, este lucrare a iubirii dumnezeieşti. Omul, ca făptură „după icoana şi asemănarea lui Dumnezeu", oglindeşte în natură, în firea lui, dumnezeiasca dragoste, desăvârşindu-se prin participarea şi altoirea lui iubirii dumnezeieşti.

„Teamă şi emoţie cuprind sufletul meu, atunci când vreau să scriu despre «dragostea lui Dumnezeu»" – zice Sfântul Siluan Atonitul. „Inima mea este săracă şi nu are puterea să descrie iubirea Domnului". Dacă Sfântul Siluan este stăpânit de asemenea sentimente, când voieşte să scrie despre dragostea lui

Dumnezeu, ce ar trebui să se întâmple cu noi când încercăm să ne apropiem de un asemenea subiect. Din moment ce, totuși, iubirea are un loc central în credinţa noastră, şi în măsura în care aceasta caracterizează firea lui Dumnezeu s-ar cuveni să o caracterizeze şi pe a noastră, fie şi într-o formă mai nedesluşită, având datoria să o cercetăm, pe cât ne este cu putinţă, ajutaţi de experienţa şi didascalia Părinţilor Bisericii noastre, şi în mod special a Sfântului Siluan Atonitul, care a vorbit cu atâta insistenţă despre iubirea faţă de vrăjmaşi.

Părintele Sofronie, fiu duhovnicesc şi biograf al Sfântului Siluan, în deja clasica lucrare, Sfântul Siluan Atonitul, scrie referitor la acesta, că „împărţea oamenii, nu în duşmani sau prieteni, ci în câţi l-au cunoscut pe Dumnezeu şi câţi încă nu-L cunosc". Iubirea creştină, ca autentică şi adevarată iubire, cuprinde şi pe duşmani. Iar această iubire asimilează pe om lui Dumnezeu.

Cine iubeşte pe Dumnezeu, ţine poruncile Lui. Iar împlinirea poruncilor lui Dumnezeu se rezumă în împlinirea dublei porunci a iubirii: „iubeşte pe Domnul Dumnezeul tău cu toata inima ta şi cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău. Aceasta este prima şi marea poruncă. A doua, şi la fel cu cea dintâi, iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi. În aceste două porunci se atârnă toată legea şi profeţii" (Matei 22, 37–40).

Prioritatea aparţine iubirii de Dumnezeu. Iubirea aceasta cultivă şi iubirea de aproapele. Dar şi iubirea de aproapele duce la iubirea de Dumnezeu. Astfel, iubirea de Dumnezeu se împleteşte indestructibil cu iubirea de aproapele. În realitate este vorba de o singură iubire cu dublă energie, care se împarte indivizibil la Dumnezeu şi la aproapele. După cum ramarca şi părintele Sofronie, „iubirea de Dumnezeu şi iubirea de aproapele alcătuiesc o singură viaţă. Pentru aceasta, dacă cineva crede ca trăieşte în Dumnezeu şi iubeşte pe Dumnezeu, dar urăşte pe fratele său, se află în rătăcire. Numai aşa, prin porunca a doua ni se oferă posibilitatea să constatăm dacă trăim cu adevărat în Dumnezeul cel Adevărat".

Porunca iubirii de Dumnezeu se adresează întregului „a fi" al omului. Nu există vreo regiune sau ceva ce ţine de existenţa umană, care să nu trebuiască sau să nu poată să participe la iubirea lui Dumnezeu. Omul este chemat să iubească pe Dumnezeu cu toată inima lui, cu tot sufletul său şi cu cu tot cugetul său. Astfel, întreg omul se uneşte cu Dumnezeu şi devine comun vieţii dumnezeieşti. Cum se poate însă trăi şi exprima această iubire a omului de Dumnezeu? La această întrebare ne răspunde Însuşi Hristos: „cel ce cunoaşte şi împlineşte poruncile Mele, acela este cel ce Mă iubeşte" (Ioan 14, 21). Iubirea omului de Dumnezeu se trăieşte şi se exprimă prin împlinirea poruncilor Lui.

Nu toţi oamenii iubesc în acelaşi mod pe Dumnezeu. Descriind, Sfântul Siluan, treptele diferite ale iubirii omului către Dumnezeu, scrie: „există iubire mică, există iubire de mijloc, există şi desăvârşită. Cine se teme de păcat, acela iubeşte pe Dumnezeu. Cine are pietate, acela iubeşte mai mult. Cine are în sufletul său foc şi bucurie, acela iubeşte mult mai mult. Cine are harul şi în sufletul şi în trupul său, acela are iubirea desăvârşită. O asemenea iubire a dat Duhul Sfânt martirilor şi numai cu aceasta au răbdat cu bărbăţie toate chinurile". A doua mare poruncă cheamă pe om să iubească pe aproapele său ca pe sine însuşi. Iubirea aceasta se poate trăi în două planuri: a) psihologic sau social, şi b) existenţial sau în plan duhovnicesc. În primul cadru, credinciosul, fără să depăşească starea de dezagregare ce există între el însuşi şi aproapele său, iubeşte pe aproapele precum se iubeşte pe sine. Această iubire poate fi cea mai înaltă formă a dragostei ce se poate constata în lumea noastră, nu este însă şi cea mai desăvârşită, pe care o poate trăi creştinul. Desăvârşirea iubirii creştine se află în planul existenţialist sau duhovnicesc, unde piere orice stare de dezagregare între „eu" şi „tu". În planul acesta creştinul nu mai distinge între sine şi aproapele, ci iubeşte pe aproapele sau ca pe sine însuşi, îl iubeşte ca parte a întregului şi nedespărţitului trup, din care face şi el parte. Îl iubeşte, descoperind în persoana lui veritabilul său sine, însăşi viaţa să. „Fratele nostru, zice, este viaţa noastră". Prin împlinirea acestei porunci se trăieşte deofiinţimea neamului omenesc. Iar realizarea poruncii îndreptează întreaga umanitate spre a deveni „un unic Om".

Într-un asemenea cadru devine evident că aproapele se consideră fiecare om dincolo de orice diferenţiere. Aproapele nu se determină prin elemente obiective, ci se apropie cu dragoste şi se slujeste prin disponibilitate şi sacrificiu. Aproapele nu este doar cunoscutul ci şi străinul, nu este doar prietenul ci şi duşmanul. Prin excelenţă, iubirea către duşmani reprezintă indiciul esenţial al iubirii creştine. Este piatra de încercare prin care se poate controla şi evidenţia în general, existenţa ei: „dacă iubiţi pe cei care vă iubesc pe voi, ce har veţi avea? Căci şi păcătoşii iubesc pe cei care-i iubesc pe ei… voi, însă, iubiţi pe vrăjmaşii voştri, şi faceţi bine şi împrumutaţi, nimic aşteptând înapoi, şi va fi plata

voastră multă, şi veţi fi fiii Celui Preaînalt, căci Acesta Drept este şi cu cei nerecunoscători şi vicleni" (Luca, 6, 32–35).

„Domnul" – zice Sfântul Siluan Atonitul –, „ne-a dat poruncă să ne iubim unii pe alţii şi să iubim pe vrăjmaşi. Cum, însă, să îi iubim (pe vrăjmaşi) dacă ne fac rău? Sau, cum să îi iubim pe aceia care prigonesc Sfânta Biserică?". Dragostea aceasta nu e posibilă la om, decât prin harul Duhului Sfânt. Cine nu a cunoscut pe Duhul Sfânt, zice, nu poate înţelege cum este posibil să iubească pe vrăjmaşi, nici nu acceptă o asemenea iubire. Pentru a primi însă credinciosul harul Sfântului Duh şi să poată iubi pe vrăjmaşii lui, trebuie să se lupte. La început, precizează Sfântul Siluan, „sileşte inima ta să iubească pe vrăjmaşi, iar Domnul văzând intenţia ta cea bună, îţi va dărui tot ajutorul. Însăşi experienţa ta te va convinge de aceasta".

Iubirea de vrăjmaşi nu se dobândeşte precum un exerciţiu sportiv. Nu este deloc natural să iubească cineva pe acela care urmăreşte chiar uciderea lui. Dragostea aceasta se trăieşte numai ca stare harismatică. Pentru a iubi cineva pe duşmanii săi, trebuie să aibă mare har înlăuntrul lui. Harul acesta, după Sfântul Siluan Atonitul, nu este desăvârşirea, este însă suficient pentru mântuire. Credinciosul trebuie să privegheze continuu, pentru a nu pierde harul acesta. Pentru aceasta, îndeamnă Sfântul Siluan, îndată ce te-a jignit cineva, roagă-te pentru el lui Dumnezeu, şi astfel vei păstra pacea lui Dumnezeu în sufletul tău.

În legătură cu această temă, pentru a afirma spiritul Creştinătăţii, Sfântul Siluan menţionează răspunsul pe care l-a dat Hristos celor doi ucenici, lui Ioan şi Iacov, când, în drumul lor spre Ierusalim, samarinenii au refuzat să-L primească. Atunci, propunerii celor doi ucenici, să coboare foc din cer şi să-i ardă pe samarineni, Hristos le spune cu milă: „nu am venit să nimicesc sufletele oamenilor, ci să le mântuiesc" (Luca 9, 55–56) La fel şi noi, adaugă Sfântul Siluan, avem datoria să gândim una: „să se mântuiască toţi".

Acolo unde există „duşmani", zice Părintele Sofronie, există şi „respingere". Prin respingere omul decade inevitabil din comuniunea dumnezeiască şi se află deja în afara lui Dumnezeu… „cei care urăsc şi resping pe fratele lor sunt nedesăvarşiţi, nu l-au cunoscut pe Dumnezeul cel adevărat, Care este Dragoste ce le îmbrăţişează pe toate, şi n-au aflat încă drumul ce duce la Acesta". Cine gândeşte răul pentru vrăjmaşii lui, subliniază şi Sfântul Siluan, „înseamnă că nu are dragostea lui Dumnezeu şi n-a cunoscut încă pe Dumnezeu. Înseamna că mai degrabă duhul cel viclean a intrat în inima lui şi aduce gânduri rele, deoarece, după cuvintele Domnului, din inimă ies gândurile rele sau bune".

Ura dezbină oamenii. Vine în antiteză cu deofiinţimea firii lor şi reprezintă o boală şi o stare nenaturală. De aceea şi iubirea pentru aproapele nu poate fi desăvârşită dacă nu cuprinde, fără discriminare, toţi oamenii. Sfântul Maxim Mărturisitorul subliniază următoarele: „dacă însă pe unii îi urăşti, iar pe alţii nici nu îi iubeşti nici nu îi urăşti, pe alţii iubindu-i, însă în mod egal, iar pe unii îi iubeşti mult, din aceasta inegalitate cunoaşte că departe eşti de desăvârşirea dragostei, care presupune a iubi în mod egal pe toţi oamenii".

Iubirea de aproapele nu poate fi temelia iubirii de Dumnezeu. Binenţeles, iubirea de aproapele se leagă desăvârşit cu iubirea de Dumnezeu. Izvorul însă al iubirii este Dumnezeu. Pentru aceasta, iubirea autentică pentru om se fundamentează pe iubirea de Dumnezeu. Iubirea autentică de Dumnezeu se transformă în iubire autentică de om. De aceea şi Sfântul Siluan încredinţa în continuu că „cine nu iubeşte pe vrăjmaşi, întru el nu există iubirea lui Dumnezeu şi în el nu a locuit încă harul Acestuia". Omul percepe de obicei iubirea egocentric şi interesat. Se absolutizează pe sine şi uită că iubirea lui nu este Dumnezeu, ci Dumnezeu este iubirea. Iar dacă iubirea omului nu se acordă cu voinţa lui Dumnezeu, înseamnă ca aceasta nu este adevărată, ci prefăcută sau iubitoare de trup.

Se întâmplă, uneori, ca iubirea omului să se orienteze doar spre Dumnezeu şi să-l uite pe om, sau să se îndrepte numai spre om şi să-L iute pe Dumnezeu. În ambele cazuri, iubirea nu este adevărată. După cum precizează Apostolul şi Evanghelistul Ioan, „dacă cineva spune, iubesc pe Dumnezeu, iar pe fratele său urăşte, mincinos este. Căci dacă nu iubeşte pe fratele pe care îl vede, pe Dumnezeu, pe care nu-L vede, cum poate să-L iubească? Şi această poruncă avem de la Acesta, ca cel ce iubeşte pe Dumnezeu să iubească şi pe fratele său" (I Ioan, 4 20–21). Harul lui Dumnezeu, scrie Sfântul Siluan, vine şi rămâne având dragoste către fratele.

Iubirea este congenitală omului ca „σπερματικός λόγος" – cuvântul roditor. În acelaşi timp iubirea este şi poruncită spre împlinire. Iubirea, ca şi cuvânt roditor, există în natura umană, în timp ce împlinirea poruncii este exerciţiu al virtuţii şi rod al Duhului Sfânt (vezi Galateni 5, 22). Din aceasta deducem că

iubirea constituie un dat ontologic al fiinţei omeneşti. Fără păzirea poruncilor iubirii, după cum s-a predicat de către Hristos şi s-a descoperit în persoana Lui, cu viaţa şi moartea Lui, cuvântul roditor, ce există în om, nu poate aduce roadă.

Prima experienţă a dragostei se împărtăşeşte omului prin iubirea maternă, încă din viaţa intrauterină. De acolo începe simţirea şi trăirea ei în lume. Este şi motivul pentru care lipsirea de dragostea maternă are consecinţe traumatizante pentru sufletul copiilor. Iubirea mamei este iubire naturală, care cuprinde şi elemente dezinteresate. Din această perspectivă iubirea maternă reprezintă cea mai profundă formă de iubire naturală. Pe cât de profundă este iubirea, precizează Sfântul Siluan, pe atât de mare e suferinţa. Pentru aceasta suferinţa maternă este şi cea mai mare în planul vieţii naturale.

Scopul vieţii morale a Creştinului trebuie să fie întotdeauna trecerea de la iubirea interesată la cea dezinteresată. Iar acest lucru nu este deloc uşor sau simplu. Interesul reprezintă cel mai puternic suport al omului perisabil şi muritor, izvorăşte din simţul de autoconservare şi se leagă de frica de moarte. Dimpotrivă, dezinteresul presupune spirit de sacrificiu şi depăşirea fricii de moarte. Aceste deziderate care sunt nerealizabile pentru om, devin realizabile prin lucrarea harului lui Dumnezeu, ce eliberează omul din perisabil (stricăciune) şi din moarte şi-l conduce spre inviere şi viaţă adevărată. Trăirea iubirii dezinteresate este influenţată, după cum este natural, şi de către factori externi. Conştiinţa comună, care precumpănea în societatea tradiţională ţărănească, spiritul kinovial pe care l-a cultivat monahismul şi constituia idealul vieţii sociale al popoarelor ortodoxe, au inrâurit pozitiv în această direcţie. Din contra, spiritul individualist al modernismului şi orientarea utilitaristă a vieţii contemporane şi a culturii contemporane nu ajută deloc la dezvoltarea iubirii dezinteresate. Astfel devine evidentă marea însemnătate a prezenţei vieţii de obşte monastireşti, pentru societatea de azi.

Iubirea nu este o noţiune abstractă şi impersonală, dar există şi se manifestă la persoane în relaţiile interpersonale sau comunitare. În mod repetat, subliniază Sfântul Siluan, „e de ajuns un salut pentru a simţi sufletul înlăuntru, o transformare a bunătăţii, după cum ajunge o privire supărăcioasă, ca să alunge iubirea şi harul lui Dumnezeu". În acelaşi timp, însă, iubirea se asociază şi cu instituţiile societăţii. Când, adică, există iubire în oameni, aceasta se imprimă şi în instituţiile vieţii sociale.

Lucrul acesta se evidenţiază şi din contribuţia care au exercitat-o Creştinii, de-a lungul timpului, în formarea instituţiilor statului. La fel, din păcate, se întâmplă şi printr-o atitudine negativă. Când lipseşte iubirea din oameni, absenţa ei devine perceptibilă nu numai în planul legăturilor interpersonale ci şi în instituţiile vieţii sociale. Biserica este societatea iubirii, este societatea care i îmbrăţişează pe toţi, unde fiecare este chemat să-şi schimbe viaţa după a celuilalt, unde sinele real al fiecăruia este „ceilalţi". Este societatea unde e posibilă trăirea iubirii Dumnezeului Treime. Repetarea păcatului adamic în viaţa zilnică se realizează prin autonomizarea omului, prin izolarea lui egocentrică şi prin auto-înălţarea lui la rang de judecător şi controlor (cântar) al celorlalţi oameni. Hristos îi cheamă, însă, pe oameni să se smerească înaintea lui Dumnezeu, să-şi deschidă inima lor şi să nu i judece pe ceilalţi, ci să-i iubească şi să-i ierte.

Omul nu este în poziţia de a judeca drept pe ceilalţi, deoarece nu le cunoaşte pe toate, ca Dumnezeu. Atunci când, însă, se exersează prin smerenie şi ajunge la maturitatea duhovnicească să nu-i judece pe alţii, ci să cultive gânduri bune spre aceştia, dobândeşte harisma discernământului şi poate să i înţeleagă şi să i judece corect pe toţi oamenii. Iubirea nu face însă diferenţe, ci îi cuprinde pe toţi fără osebire. Când iubirea se limitează la anumiţi aleşi, elita, şi îi părăseşte pe cei ne-aleşi, cu uşurinţă conduce spre ura celor ne-aleşi şi astfel împarte natura umană.

Oamenii, ca persoane şi umanitate, se maturizează etapizat în iubire. Lucru ce se constată şi din istoria dumnezeieştii iconomii, unde porunca iubirii nu se prezintă oamenilor de la început, în forma ei desăvârşită, ci treptat. Astfel, în Vechiul Testament, ca „pedagog spre Hristos", a chemat oamenii să cultive iubirea în cercul poporului ales. Caracteristică este şi următoarea graduare însemnată în cartea Leviticului: „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău. Să nu urăşti pe fratele tău în cugetul tău, dar să mustri pe aproapele tău, ca să nu porţi păcatul lui. Să nu te răzbuni cu mâna ta şi să nu ai ură asupra fiilor poporului tău, ci să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" (Levitic 19, 16–18). În textul acesta iubirea se evidenţiază ca final al unei călătorii, care se realizează în patru stadii. În prima parte avem evitarea urii faţă de frate. Urmează îndreptarea aproapelui, care trebuie să se facă fără nici o urmă de ură. Al treilea stadiu interzice răzbunarea şi pomenirea răului pentru fapte rele săvârşite în trecut, iar al patrulea stadiu e porunca iubirii de aproapele, care trebuie să fie identică cu iubirea de sine.

De altfel, „ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte" (Exod 21, 24) nu impune aceeaşi pedeapsă, după cum rău consideră unii, ci limitează răzbunarea pentru răul provocat de către cineva. În cartea Proverbelor se face cuvânt pentru răsplătirea cu bine a răului către vrăjmaş: „dacă flămânzeşte duşmanul tău, dă-i de

mâncare; dacă însetează, dă-i de băut; căci acestea se fac cărbuni aprinşi pe capul lui" (Proverbe 25, 21–22). Cu toate că aici e evidentă existenţa îndemnului pentru exercitarea iubirii dezinteresate spre vrăjmaşi, acesta nu încetează însă să coexiste cu un minim mod de comportare omenos, dar energic, în caz de răzbunare.

Iubirea adevărată se asociază desăvârşit cu frica de Dumnezeu. Chiar şi împlinirea poruncilor lui Dumnezeu, care se recapitulează în împlinirea poruncii iubirii, are ca punct de pornire frica de Dumnezeu. Frica aceasta purifică sufletul credinciosului, îl maturizează şi îl conduce spre iubire. Pe cât credinciosul ţine poruncile lui Dumnezeu, imbold având frica, cu atât se poartă ca un rob interesat, şi viaţa lui duhovnicească are un caracter determinat (constrângere). Când, iarăşi, comportarea lui se îmbunătăţeşte şi ţine poruncile aşteptând răsplata, acţionează ca un salariat şi încetează a se mişca cu vreun interes. În cazul acesta, însă, se modelează caracterul determinat, de constrângere, a vieţii lui duhovniceşti şi conformarea spre voinţa lui Dumnezeu se poate realiza cu râvnă şi bucurie. În sfârşit, când imboldul împlinirii poruncilor este iubirea de Dumnezeu, atunci credinciosul poate acţiona dezinteresat. Nu se simte în această stare, nici rob, nici plătit, salariat, se simte liber, ca un copil al lui Dumnezeu, Tatăl lui, şi vede dumnezeieştile porunci ca mijloace de dobândire şi păstrare a libertăţii.

Mulţi desconsideră valoarea fricii şi afirmă că ar trebui exclusă din relaţia omului cu Dumnezeu. Poziţia aceasta pare oarecum dreaptă, precum şi în acord cu spiritul Evangheliei şi al Predaniei Bisericii. Într-adevăr, evanghelistul Ioan scrie, categoric, că, „frica nu este în iubire, ci iubirea desăvârşită leapădă frica" (I Ioan 4, 18). Cunoscut, de asemenea este şi cuvântul Marelui Antonie, „eu nu mă mai tem de Dumnezeu, ci Îl iubesc". Pe aceasta temă se fac nenumărate răstălmăciri, când se uită importanţa decisivă ce o are frica de Dumnezeu în viaţa duhovnicească a omului. Însuşi Marele Antonie zicea către avva Pamvo că, „din a i fi frică de Dumnezeu, a făcut să locuiască Duhul lui Dumnezeu în acesta".

O anumită problemă se pare că prezintă legătura iubirii cu dreptatea. Şi problema aceasta este într-adevăr serioasă, când este privită prin criterii lumeşti. Cum se poate întâmpina cu dragoste nedreptatea? Cum se poate să rămână nepedepsit cineva care săvârşeşte fapte de violenţă împotriva altora? Nu cumva practicarea dragostei implică extinderea nedreptăţii? Oare, iertarea, pe care este chemat Creştinul să o ofere acelora ce-l nedreptăţesc contribuie la precumpănirea nedreptăţii? Nu cumva, într-o analiză finală, cuvântul predicat de Hristos, „nu te împotrivi celui viclean", permite samavolnicia răului?

Răspunzând la întrebările acestea, subliniem următoarele: evitarea confruntării cu răul preconizează

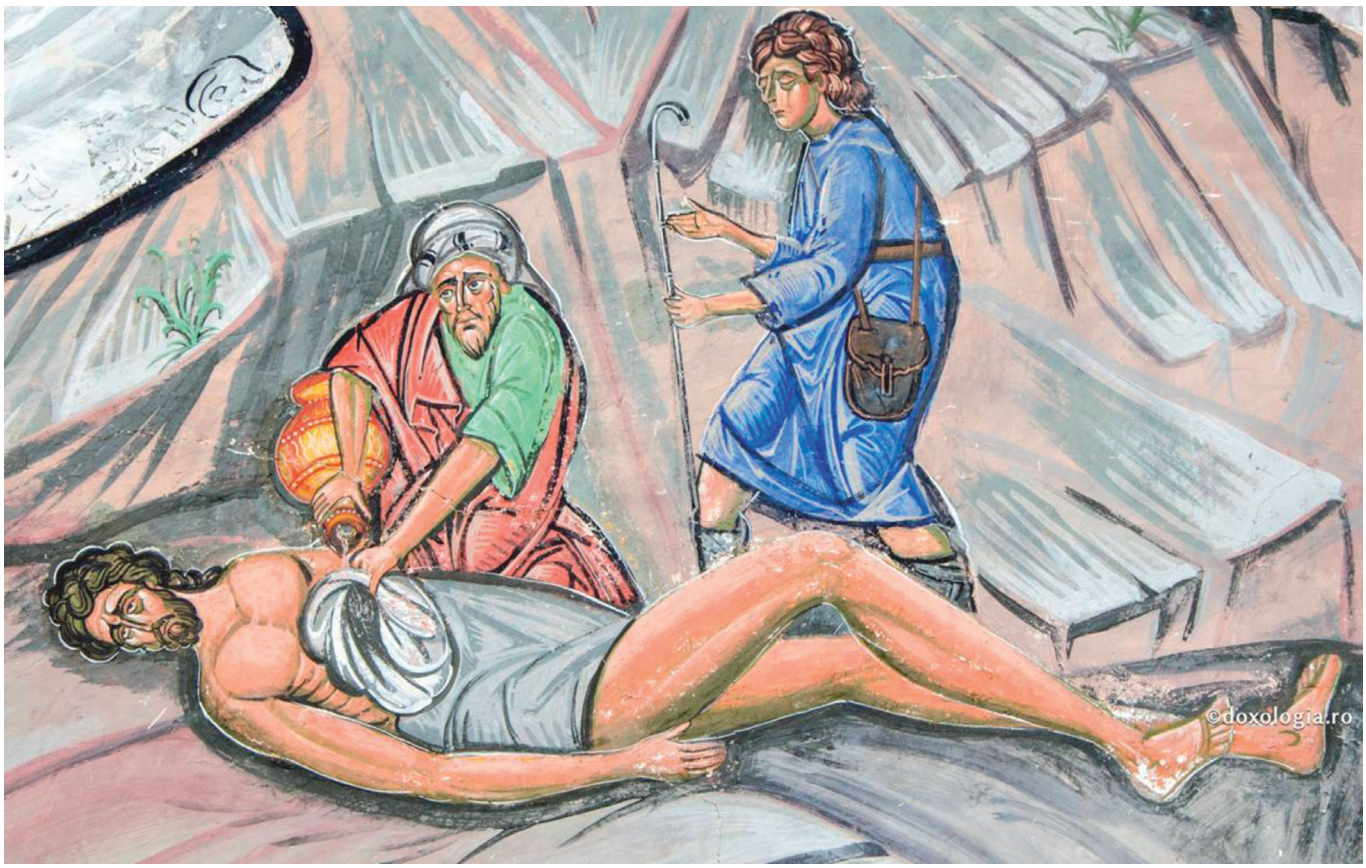

abordarea mai eficientă a acestuia. Prin evitarea confruntării se învinge răul, ne-creând repetiţia. Astfel se limitează şi prezenţa acestuia în societate. Într-o situaţie contrară, întoarcerea, răsplătirea, răului devine mijloc şi pentru înmulţirea, dar şi pentru eternizarea lui. Evitarea confruntării înăbuşă răul în trecut şi deschide perspective pozitive pentru viitor. Aceasta se dobândeşte în planul persoanelor şi al relaţiilor personale. La nivelul relaţiilor sociale şi al instituţiilor, este necesară intervenţia autorităţii judecătoreşti.

Creştinul care iubeşte nu nesocoteşte, din dragoste, nedreptatea ce se face în sarcina aproapelui său sau a comunităţii. Dimpotrivă, bine nţeles, însăşi iubirea impune atitudinea activă pentru restabilirea dreptăţii. Pe cât de lăudabil este pentru credincios să primească fără a suspina nedreptatea ce i se face, pe atât de blamant este a tolera şi a fi nesimţitor faţă de nedreptatea ce se săvârşeşte pe seama aproapelui acestuia. După cum, caracteristic, scrie Sfântul Ioan Gură de Aur, a răbda cineva nedreptatea săvârşită pe seama sa este îngăduit, să accepte însă nedreptatea săvârşită pe seama altora, este lașitate.

Iubirea pentru vrăjmași constituie împlinirea îndoitei porunci a iubirii, care sintetizează şi celelalte porunci dumnezeiești. Prin iubirea de vrăjmași omul se aseamănă cu Dumnezeu care iubește toţi oamenii, drepţi sau nedrepţi, care Se jertfește ca om, ca să i mântuiască pe dușmanii Săi. În acelaşi timp, iubirea de vrăjmași întregește iubirea de aproapele, deoarece cuprinde întreaga umanitate şi nu disjunge fiinţa umană. Iar când omul trăiește această plinătate a dragostei, are reala comuniune cu Dumnezeu. Pe acesta îl iubește Dumnezeu şi i se descoperă (vezi Ioan 14, 21).

Ceea ce e valabil în planul vieţii personale, e valabil şi în planul vieţii Bisericii. Biserica este, după cum scrie Apostolul Pavel, „stâlp şi temelie a adevărului“ (I Timotei 3, 15). Comuniunea cu Biserica constituie şi conexiunea societăţii la adevăr. Aşa cum subliniază şi Sfântul Grigorie Palama, „cei ce sunt ai Bisericii lui Hristos sunt în adevăr, iar cei ce nu sunt în adevăr, nu sunt ai Bisericii lui Hristos“. Iubirea de vrăjmași reprezintă criteriul cel mai sigur al adevărului. Vederea şi cunoaşterea autentică a lui Dumnezeu există acolo unde există iubirea de vrăjmași. Aceasta înseamnă că iubirea de vrăjmași este criteriul cel mai sigur pentru recunoaşterea adevăratei Biserici. Criteriul acesta, după cum însemnează Părintele Sofronie, poate fi numit şi universal, deoarece ne oferă fiecăruia dintre noi posibilitatea ca, prin intermediul manifestării sufleteşti a vieţii duhovniceşti, care se supune controlului conştinţei, nu numai să determinăm spaţiul nostru duhovnicesc, adică să înţelegem dacă evoluţia noastră personală este adevărată sau falsă în raport cu Dumnezeu, dar şi să distingem învăţătura Bisericii adevărate de toate alienările şi contrafacerile care vin în interferenţă cu ea.

Trăirea iubirii creştine, după cum într-un plan mai general şi trăirea moralei creştine, se realizează etapizat şi cu dreaptă socoteală. Pentru aceasta este necesară şi rânduirea treptată a exigenţelor faţă de credincioşi, în duhul condescendenţei, al îngăduinţei şi al iconomiei, care dealtfel caracterizează în general Biserica Ortodoxă. Merită aici să consemnăm şi o întâmplare legată de Marele Antonie. Când acesta a fost întrebat de oarecari fraţi, să le grăiască cuvânt de zidire duhovnicească, a făcut pomenire din Sfânta Evanghelie: „Dacă cineva te-a lovit peste obrazul drept, întoarce-l şi pe celălalt“ (Matei 5, 39). Aceia, însă, au răspuns că nu pot să îl împlinească. Atunci le-a zis: „Dacă nu puteţi să întoarceţi şi partea cealaltă, măcar pe cea dintâi să o răbdaţi“. Şi iarași aceştia şi au arătat neputinţa. Atunci Cuviosul s-a întors către ucenic, zicându-i: „Fă-le o fiertură de arpacaș, căci sunt neputincioşi. Dacă aceasta nu puteţi, cealaltă nu vreţi, ce să fac cu voi? Trebuie rugăciune“.

Încheind părintele Sofronie prezentarea vieţii şi a învăţăturii Sfântului Siluan Atonitul, scrie: „Dacă aruncăm o privire cu mintea peste istoria bimilenară a Creştinismului, se va înfăţişa înaintea noastră un imens tezaur de realizări ale culturii creştine: biblioteci colosale…, nenumărate universităţi, academii, institute…, biserici monumentale…, nenumărate creaţii preţioase ale altor ştiinţe: muzica, pictura, sculptura, literatura, şi altele foarte, foarte multe. Dar Părintele, ignorându-le pe toate acestea, s-a fixat doar spre următoarele: smerenia şi iubirea de vrăjmași. De acestea spânzură toate“.

„Dacă cineva se roagă mult şi postește, dar nu are dragoste pentru vrăjmași, sufletul său nu poate avea pacea“. Iubirea pentru vrăjmași mărturisește prezenţa harului. Iar prezenţa harului aduce pacea în sufletul omenesc. Creştinul este omul păcii. Iar pacea sufletului este cel mai esenţial bun ce trebuie păstrat în viaţa lui. „Dacă te rogi pentru vrăjmașii tăi, observă Sfântul Siluan, atunci va veni pacea la tine. Iar când iubeşti pe vrăjmașii tăi, cunoaşte că e mare harul care trăiește în tine… Dacă nu ai dragoste, atunci cel puţin nu îi vorbi de rău şi nu-i blestema, şi atunci mai bine va fi. Dacă cineva însă blestemă şi înjură, este evident că înăuntrul lui trăiește un duh viclean, şi dacă nu se pocăiește, după moarte va merge acolo unde locuiesc duhurile cele viclene. Fie, adaugă, să salveze Domnul fiecare suflet de asemenea nenorocire“. Iubirea de vrăjmași nu reprezintă o lucrare ieşită din comun sau un lux etic, ci semnul distinctiv şi indiciul necesităţii iubirii creştine.

RESTAURAREA UNOR BISERICI DE LEMN DIN CUPRINSUL EPARHIEI[1]

REDACŢIA

Biserica de lemn din Povergina a trecut în urmă cu 5 ani printr-un incendiu, ceea ce a dus la distrugerea turlei, carbonizarea pereților navei bisericii, precum și a picturii. Din lipsă de fonduri aceasta nu a putut fi refăcută, însă recent a fost câștigat un proiect finanțat de către Institutul Național al Patrimoniului (INP), ceea ce permite demararea procesului de restaurare și conservare a bisericii monument.

În acest sens, la 21 august a.c., un grup de profesori, peisagiști și tineri arhitecți și restauratori de la Facultatea de Arte și Arhitectură din Timișoara s-a întâlnit la Povergina pentru a discuta despre modalitățile de restaurare a bisericii de lemn cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil". Scopul acestei prime întâlniri a fost de a găsi soluții pentru a se elabora o documentație tehnico-economică necesară salvării acestui monument al patrimoniului satului bănățean din secolul al XVIII-lea.

Din partea Arhiepiscopiei Timișoarei a fost prezent diac. Ing. Timotei Anișorac, consilier în cadrul sectorului Patrimoniu și construcții bisericești al eparhiei. La aceste discuții au participat și credincioși din Povergina alături de preotul paroh Ioan Lazăr.

Biserica din Povergina, cod LMI TM-II-m-A-06275, va fi restaurată prin acest proiect finanțat prin fonduri nerambursabile de INP, faza DALI, în cadrul subprogramului *Elaborare a documentaţiilor tehnico-economice pentru intervenţii asupra monumentelor istorice*. Valoarea acestui proiect este de 116.820 lei, iar termenul limită pentru finalizarea studiilor este 15 decembrie 2020. Beneficiarul proiectului este Parohia Ortodoxă Română Bunea Mare, filia Povergina.

Biserica „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" din Povergina datează din anii 1782-1783. Este construită din lemne de stejar îmbinate la colţuri în „coadă de rândunică". Pereţii sunt acoperiţi cu lipitură de pământ. Fundaţia este din piatră de carieră. Absida altarului are şase laturi. Pictura a fost realizată de unul dintre cei mai importanți zugravi din Banat, Gheorghe Diaconovici, cel care face tranziția între pictura bizantină și cea locală.Totodată, acest pictor este tatăl unuia dintre fondatorii învățământului bănățean, filologul Constantin Diaconovici Loga.

Împreună cu celelalte 15 biserici de lemn din zona Făgetului, biserica din Povergina constituie o componentă de bază a patrimoniului cultural al Banatului, fiind un monument reprezentativ pentru arhitectura lemnului din Zona de Vest a României.

1 Rubrică susținută de părintele **arhid. ing. TIMOTEI ANIȘORAC**, consilier patrimoniu și construcții bisericești la Centrul eparhial

*

De curând, a început intervenția în regim de urgență la biserica de lemn cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" din parohia Căpăt, protopopiatul Lugoj.

Pentru restaurarea acestui lăcaș de cult Institutul Național al Patrimoniului (INP) a alocat suma de 114.000 lei, fonduri nerambursabile, la care se adaugă și contribuția financiară a Arhiepiscopiei Timișoarei.

Prima întâlnire în vederea demarării proiectului a avut loc în comunitatea din Căpăt, pe data de 28 august a.c., în curtea bisericii parohiale. La această întrevedere au participat echipa de implementare a proiectului, alături de preotul paroh Pavel Popa, primarul comunei Racovița, Nicolae Dănuț Negru și credincioși ai acestei comunități, pentru a fi informați și de a putea sprijini pe viitor această inițiativă a Arhiepiscopiei Timișoarei. Din partea Centrului eparhial a participat diac. Ing. Timotei Anișorac, consilier în sectorul Patrimoniu și Construcții bisericești.

Lucrările de restaurare în regim de urgență a bisericii vor consta în acoperirea cu un eșafodaj de protecție (pe structură de lemn) pentru a stopa infiltrațiile prin șarpanta degradată asupra picturii interioare. La această biserică de lemn încă se poate observa pictura originală, pe lemn, veche de două secole, care va intra și ea in cadrul proiectului de restaurare.

Obiectivul intervenției de urgență îl constituie protejarea bisericii cu ajutorul eșafodajului, neinvaziv și reversibil, ce nu va afecta și nici atinge în niciun fel monumentul.

După finalizarea lucrărilor de intervenție, acest eșafodaj, proiectat de prof. Dr. Ing. Marius Moșoarcă de la Facultatea de Construcții din Timișoara, se va putea monta la alte biserici de lemn, care își așteaptă rândul pentru a fi restaurate și reintegrate în circuitul liturgic.

ÎN CER ȘI PE PĂMÂNT, REGINĂ

Tu ești izvorul îndurării cel veșnic viu și nesecat,
Limanul însorit al milei pe care lumea l-a aflat.
Sub mâna ta ocrotitoare durerile adânci se-alină,
Ești Sfânta Maică a Luminii și neamurile ți se-nchină,
În cer și pe pământ, Regină.

Pe tine îngerii te laudă și în cântări te preamăresc,
Iar stelele îți pun cunună și cerul strai împărătesc.
La dreapta Sa, întru mărire și cinste Fiul tău te-a pus,
Crin înflorit în veșnicie, Regina oștilor de sus,
Fecioară, Maica lui Iisus.

Și cât se-ntinde largul lumii popoarele te fericesc
Căci ai născut pe Împăratul măririi, Fiul tău ceresc.
Din Nazaret, floare curată a unei magice meniri,
Aleasă a Dumnezeirii, Potir al sacrei împliniri,
Fecioară a Bunei Vestiri.

Cerescul har te înconjoară cu nimb strălucitor și viu,
Iar gândul care ți se-nchină nu rătăcește în pustiu,
Căci în privirea ta blajină adâncă milă ni se-arată
Și pentru noi ești rugătoare la Fiul tău și ascultată,
Fecioară, Maică Preacurată.

Ție se roagă călătorul cel ostenit și însetat,
Iar tu îi dăruiești putere, izvor sfințit și drum curat.
Cunună de virtuți, icoană ocrotitoare și senină,
Fecioară, Doamnă în vecie, înconjurată de lumină,
În cer și pe pământ, Regină.

MARIA ANIA

RUGĂCIUNE

Pământul... sub noi... ajută Părinte !
Să fie cărare... și hrană... și casă...
Ajută-i pe cei plecați de acasă...
Mă rog pentru ei, în suflet și-n minte.

Aici... și departe... dă Doamne lumină !
Neamul... sub cruci... să aibă odihnă -
Cei buni să-nflorească în pace și tihnă...
Cei răi să se-ndrepte spre calea divină.

Doamne, dă gândul cel bun tuturor !
Semenii toți... de-i știu ori nu-i știu,
Să aibă credință și spiritul viu...
Dă-le lumină și sfânt ajutor!

Ajută, Părinte, tot ce-ai modelat,
Aici... pe pământ... sau foarte departe...
În viu... și neviu... eternul împarte
Tot ceea ce Tu ai vrut și creat.

Dă, Doamne, în noi, iubire... credință...
Când ne-nchinăm... ne ești mai aproape...
Nu frică s-avem ascunsă sub pleoape,
Ci dragoste multă în gând și ființă.

Dă Doamne putere în suflet curat -
Dă neamului meu lumină să meargă...
Dă ochiului trist puterea să șteargă
Lacrima plânsă și-amaru-ndurat.

Prietenii mei să-și ducă menirea
Cu fruntea spre Tine - Sunt oameni cuminți -
Ajută-i pe cei plecați printre sfinți...
Ajută-n credință, etern, omenirea.

Dă-i mamei putere și inimă vie -
Anii din spate să-i fie ușori -
In vii amintiri să afle comori...
Și-n tot și în toate cu Tine să fie.

Și dă sănătate copilului meu,
Să facă ce-i bine... curat să gândească...
În sufletul tânăr credința să crească...
Să creadă în sine și în Dumnezeu.

Și mie... Părinte... dă-mi dramul de bine...
Sunt om printre oameni și îți mulțumesc !
Cu Tine exist... cu Tine gândesc...
Trăiești și te simt în suflet la mine.

Ajută-ne Doamne... ajută-te Doamne...
Să simți veșnicia curată și vie...

Dragostea noastră spre Tine să fie
Vii primăveri și rodnice toamne.

Și timpul să-ți fie etern și curat -
Neant fără Tine... pustiu... și nimic...
Plec fruntea, Părinte... și-apoi o ridic -
Mă-nchin, mulțumesc...Tu viață mi-ai dat !

Și iar mulțumesc... și iarăși mă-nchin...
Speranță îmi dai...iubire, credință...
Exiști în etern... în gând și-n ființă...
Și-n sufletul meu ești veșnic -
Amin !

Dr. TEONA SCOPOS

ORICE OM

Orice om ce-l vezi în față
Are o poveste-n spate,
Are-un suflet și o viață
Și o inimă ce bate!

Orice om are amintiri,
Are lacrimi și suspine
Și-a avut și împliri
Și dureri, la fel ca tine!

Orice om are păcate
Și-o să aibă viața toată,
Mă-ntreb, oare cine poate
Să rămână fără pată?

Orice om este-o persoană
Tot cum ești și tu și eu,
Este-o tainică icoană,
Din chipul lui Dumnezeu!

Are țeluri și dorințe,
Sentimente și trăiri,
Are patimi, consecințe,
Zile cu dezamăgiri!

Orice om oftează, plânge
Când e trist sau dă de greu,
Câte-n viața asta strânge
Știe bunul Dumnezeu!

Orice om are o mamă
Și un tată sau un frate,
Sau o fi trăit vreo dramă,
Dumnezeu, le știe toate!

Sau poate are vreo boală
Care-l macină trupește,
Sau poate la ora actuală
E minune că trăiește!

Sau o fi un singuratic
Camuflat după durere,
Sau o fi vreun enigmatic
Care suferă-n tăcere!

Care luptă cu destinul
Și cu semenii săi reci,
Care își ascunde chinul
Printre zâmbetele seci!

Sau poate o fi Hristos
Într-un suflet oarecare,
În smeritul zdrențuros
Care-ți cere de mâncare!

Însă peste acestea toate,
Orice om, cât de sărman
Are o poveste-n spate
Care-i demnă de-un roman!

SORIN DRAGOȘ BUTUCEL

ÎNALTA POARTĂ A ÎNCREDERII ÎN DUMNEZEU

Noi, cei slabi,
Prin închinare înfrângem greul,
Prin sufletele care găsesc
Înalta poartă a încrederii
În Dumnezeu.
Creștinii știu ce-i binele,
Iar pentru săvârșirea lui
Ecoul faptelor
Dovedește.
Ca un pom al vieții
Ce strălucește
La 'ntâlnirea vremelniciei
Cu veșnicia,
Până cucerești
Cărarea sfințită!

PETRU JICHICI

IUBEȘTE SUFERINȚA

Pacea de vrei s-o dobândești,
Iubește suferința.
Învață-te ca s-o primești
Deși nu ți-e dorința.

O lacrimă divină,
De orice e mai presus
Te umple de lumină,
Te duce în ceruri sus.

Doamne, ajută-mi să plinesc
Voia Ta cea Sfântă
Ajută-mi ca să o iubesc,
Inima mi-o încântă.

MONAHIA ELENA

FALSĂ SOLITUDINE

Păşesc înveşmântat în gânduri...
Toc, toc, toc...
Ecoul paşilor monotoni zgârie tăcerea.
Chiar singurătatea s-o pot apuca de braţ,
aş fi mulţumită.
Opacă la înţelesurile ce depăşesc
sărmanul bun simţ de toate zilele,
nu pricep,
asemenea lui Luca şi Cleopa în drum spre Emaus,
că nu există zare
unde îndreptându-te,
să nu-L ai alături
pe Iisus, Izvoditorul bucuriei.

AQUILINA BIRĂESCU

GRAI

Limba noastră, o aud
Ca pe cel mai frumos poem
de pe pământ
Văd oamenii cum muncesc
Vorbesc, cântă și se odihnesc
La umbra stejarului
Toți stau pe plaiuri sacre
Sub piramida luminii
Sub raze de soare
Sau fulgii albi de nea
Aici m-am trezit
Într-un anotimp alb
Și unde corzile viorii
Cântau colinde
Privind spre cer
Îmi luminez inima
Și văd că Dumnezeu
Stă aproape de graiul
părinților mei
De clopotul ce bate peste sat
Și cheamă oamenii la rugăciune
Aud glasul părintelui care îndeamnă
la pace, cumpătare și omenie
la tot ce-i bun și curat
În noapte aud îngerii
Cu colindă la fereastră
Și aștept o nouă zi
Cu lumină, așa cum a fost
ea la început
Și ea să ardă în noi
Ca spiritul sfânt.
Iată văd cum a început să ningă
pe umerii mei
Și în limba noastră
Aud cuvintele spuse din altar
pace, cinste, prețuire și omenie
iar în jur se simte
miros de grâu și de pâine caldă
În țara mea când deschid ochii
Văd razele de soare cum încălzesc
boabele de rouă de pe pământ
Așa cum îngerii îl laudă și preaslăvesc
pe Dumnezeu din cer
Așa se cade ca și noi
prin rugăciune în graiul curat
să fim în legătură
cu acela care este Ziditorul nostru.

TEODOR JURCA

Hramul mănăstirii Timișeni

La sărbătoarea Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul, Mănăstirea Timișeni-Șag și-a cinstit, prin rugăciune, ocrotitorul spiritual, pe Sfântul Prooroc Ioan.

Programul liturgic a debutat încă din ajunul sărbătoii,cuoficiereaVecerniei Mari, unită cu Litia de către un sobor de ieromonahi și preoți din cuprinsul eparhiei, continuând, în noapte, cu Sfânta Taină a Maslului, Utrenia, Ceasurile și Sfânta Liturghie, iar în zorii sărbătorii s-a oficiat Slujba Aghiasmei Mici și Taina Sfântului Maslu.

Serviciul religios din ziua hramului a fost încununat cu săvârșirea Sfintei Liturghii de către Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi. La finalul sinaxei euharistice, Înaltpreasfinția Sa a rostit un cuvânt de învățătură despre contextul decapitării „celui mai mare om născut din femeie", după cum l-a numit Hristos pe proorocul Ioan. La finalul cuvântului, Ierarhul a subliniat că, Irod Antipa își scrisese numele în istoria poporului Israel, însă, cu sângele Sfântului Ioan Botezătorul, și-a șters numele din cartea vieții.

Târnosirea bisericii ortodoxe ucrainiene din Timișoara

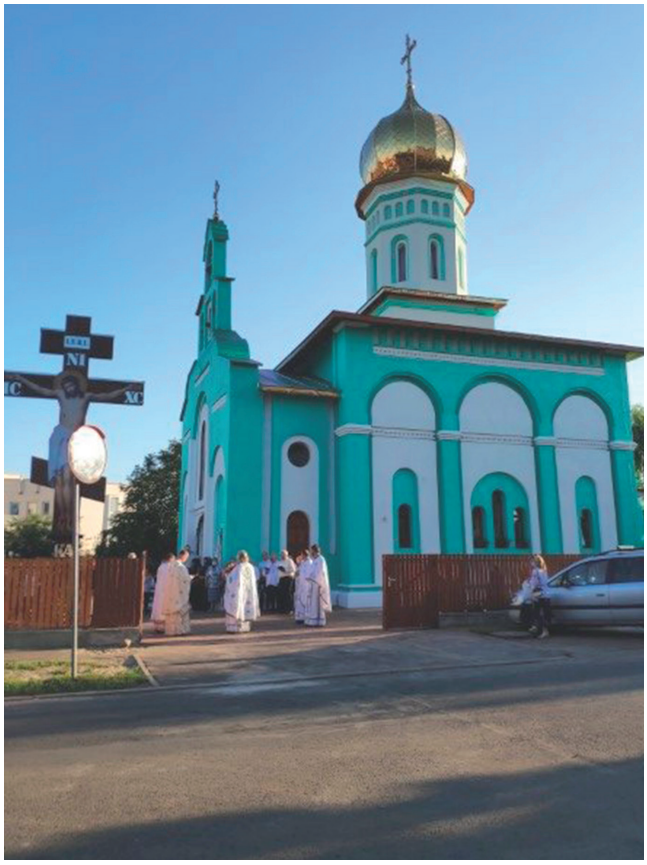

Parohia ortodoxă ucraineană din Timișoara se numără printre cele mai tinere parohii ucrainene din Banat, situată pe strada Mareșal Alexandru Averescu (fosta Lidia) nr. 3c din Timișoara.

Prima Liturghie în limba ucraineană în orașul de pe Bega s-a slujit în data de 21 mai 2001, la subsolul catedralei mitropolitane din oraș. Sfânta Liturghie a fost slujită de un sobor de preoți, în frunte cu pr. Vicar ucrainean Pițura Ioan, pr. protopop Ilie Albiciuc, iar din partea Bisericii Ortodoxe Române a participat pr. vicar Ilie Maier.

Comunitatea îmbracă haine de sărbătoare în luna noiembrie a aceluiași an când, la data de 14, Preasfințitul Lucian Lugojanul (actualmente episcop al Caransebeșului) pune piatra de temelie a noului lăcaș de cult, cu hramul „Adormirii Maicii Domnului" (28 august).

În vara anului 2005, prin strădaniile preotului paroh și ale credincioșilor ucraineni și români, se construiește în timp record o bisericuță din lemn, menită să ofere un cadru prielnic, familial slujirii sfintei Liturghii în limba ucraineană, o bisericuță care avea să mângâie sufletele multor credincioși. Bucuria credincioșilor avea să fie deplină în luna septembrie a aceluiași an, când Preasfințitul Lucian hotărăște târnosirea bisericuței cu moaștele sfintei Mucenițe Ecaterina.

În vara anului 2010 s-a pus fundația bisericii de cărămidă, pe baza autorizației de construire nr. 2128/20.09.2004. În luna iulie 2012 s-a început zidirea Bisericii cu cărămidă. Proiectul Bisericii a fost executat de dna. Arhitect Laslo Elena, în colaborare cu dna. Arhitect Mariana Fuchs. Proiectul este realizat după modelul bisericilor slave, pe plan pătrat, având spre est trei abside circulare iar pe naos o turlă zveltă, acoperită cu o cupolă sferică alungită, de formă „bulb de ceapă". Deasupra porticului ce adăpostește intrarea în biserică se ridica „Zvonițele". Partea de rezistență a fost întocmită de inginerul Moșoarcă Marius,iar ridicarea topo de ing. Mut Florin. Ambii au lucrat în mod gratuit.

Parohia ortodoxă ucraineană din Timișoara se supune administrativ Protopopiatului Ortodox Ucrainean din Lugoj, respectiv Vicariatului Ortodox Ucrainean de Sighetu-Marmației, iar canonic se află sub ascultarea Patriarhiei Române. De asemenea, păstrează relații de frumoasă colaborare cu Mitropolia Banatului.

Piatră de temelie la filia Mănăstire a parohiei Berecuța

Duminica a IX-a după Rusalii a avut o însemnătate deosebită pentru credincioșii filiei Mănăstire a parohiei Berecuța, din protopopiatul Deta.

La echinocțiul zilei a poposit în această localitate Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Ioan, Mitropolitul Banatului, însoțit de Preaonoratul Părinte Arhid. Timotei Anișorac, consilier eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei.

Prilejul descinderii în mijlocul credincioșilor a Înaltului Ierarh l-a constituit punerea pietrei de temelie pentru noua biserică cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh" din Mănăstire.

Parohia Berecuța cu filia Mănăstire este păstorită de P. C. Părinte Zoran Milovanov care sprijinit de enoriași și autoritățile locale, județene și naționale a demarat lucrările pentru noua biserică.

La această zi însemnată pentru istoria locală, Înaltpresfințitul Părinte Mitropolit Ioan și P. On. Părinte Arhid. Timotei Anișorac au fost așteptați de un sobor de preoți, compus din Preaonoratul Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei, P. C. Zoran Milovanov, parohul locului, P. Cuv. Protos. Serafim Grozăvescu de la Mănăstirea Cebza, P. Cuv. Protos. Nikon Karicianac de la Mănăstirea Sfântul Gheorghe din Mănăstire, P. C. Părinți Călin Negrea (parohia Gătaia), Sebastian Andrei Petrescu (parohia Percosova) și Valentin Bugariu (parohia Birda).

Au fost prezente oficialități locale: dl. Sorinel Marcu, viceprimarul Primăriei Birda, dl. Daniel Moisă, secretarul Primăriei, d-na. Ștefania Cercega și dl. Adrian Mitu, consilieri locali.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a oficiat împreună cu soborul de clerici slujba care se face la punerea temeliei bisericii. În cuvântul de învățătură, ierarhul bănățean a vorbit despre însemnătatea bisericii pentru pentru localitate. Din vremea când a slujit Biserica Ortodoxă Română din Țara Sfântă a adus la reîntoarcerea în România mai multe vestigii ale credinței. Împreună cu placa care va aminti de ridicarea bisericii a fost așezată o piatră din Muntele Sinai.

Sărbătoarea a fost îmbogățită de prezența copiilor îmbrăcați în frumoasele costume naționale românești precum și de prezența credincioșilor.

Slujbă de pomenire la mănăstirea Românești

La sărbătoarea Sfinților Martiri Brâncoveni Preasfințitul Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului a slujit Sfânta Liturghie la Catedrala Episcopală „Învierea Domnului” și „Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul” din Caransebeș, împreună cu trei ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române. Alături de Preasfinția Sa au fost Preasfințitul Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, Preasfințitul Părinte Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei și Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului.

Tot duminică, 16 august, Preasfințitul Părinte Lucian a mers la mormântul părinților ce se află la Mănăstirea Românești și împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului și Preasfințitul Părinte Gurie s-au rugat și aici pentru ca Dumnezeu să le facă loc în Împărăția Sa.

Biserica în sprijinul semenilor suferinzi de la spitale din județ

Arhiepiscopia Timișoarei, prin purtarea de grijă a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, prin sectorul social-filantropic și al Fundației „Filantropia” Timișoara – de la debutul pandemiei și până în prezent – a urmărit să sprijine instituțiile furnizoare de servicii socio-medicale cu materiale și echipamente necesare luptei împotriva Covid 19.

Totodată, această grijă a fost îndreptată și către familiile aflate în dificultate, fie în izolare sau carantină. În acest context parteneriatul dintre Arhiepiscopia Timișoarei și Fundația „Diakoneo” din Germania are ca acțiune comună oferirea de materiale de protecție, acolo unde se constată că activitatea medicală sau socială poate fi sprijinită și îmbunătățită.

Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Jebel, prin natura beneficiarilor a primit o atenție deosebită în această perioadă, iar astăzi au primit spre folosul pacienților următoarele produse: 5000 mănuși, 3000 măști protecție, 100 ochelari, 190 combinezoane și 30 l dezinfectant.

Acțiunea caritabilă de azi se înscrie în spiritul solidarității, ce leagă creștinii din Germania cu cei din România, respectiv cu cei Banat.

*

În ziua de 26 august, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, Spitalul din Gătaia județul Timiș a beneficat de ajutoare alimentare.

Arhiepiscopia Timișoarei în toată această perioadă s-a implicat în susținerea și completarea unor stocuri de alimente necesare unităților de îngrijire și spitale din județ, precum Spitalele din Jebel și

Gătaia. Astfel, a fost suplimentat necesarul zilnic al pacienților aflați pe paturile de spitale sau persoanelor suferinde cu peste 3 tone produse alimentare și produse lactate. Astăzi, prin cel de-al patrulea transport, au fost donate produse lactate Spitalului din Gătaia, pentru a completa hrana pacienților din această unitate medicală.

Prohodul Maicii Domnului la catedrala mitropolitană

În ajunul sărbătorii Adormirii Maicii Domnului, credincioșii timișoreni au participat la Slujba Vecerniei unită cu Litia, oficiată în Catedrala mitropolitană „Sfinții Trei Ierarhi" din Timișoara, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului.

Potrivit tipicului bisericesc, la momentul rânduit din cadrul privegherii, Epitaful Adormirii Maicii Domnului a fost scos de către preoți în mijlocul bisericii, pentru a fi cinstit, cu evlavie, de toți cei prezenți. Spre finalul slujbei, Înaltpreasfinția Sa, împreună cu soborul slujitor și credincioșii prezenți au cântat, în jurul Sfântului Epitaf, cele trei stări ale Prohodului Maicii Domnului. După cuvântul de învățătură, rostit de Chiriarhul Banatului, a urmat procesiunea cu Sfântul Epitaf în jurul Catedralei mitropolitane.

Școala de vară la mănăstirea Partoș

O nouă ediție a „Școlii de vară" de la Partoș și-a deschis larg porțile pe parcursul lunii august pentru a-i primi pe copiii din Partoș, Banloc, Livezile, Ofsenița, Ciacova și Petroman, și pentru a le oferi pe durata a cinci zile un program cu totul special. Proiectul, coordonat de Conf. Univ. Dr. Liliana Danciu de la Universitatea de Vest din Timișoara, a fost organizat de către Asociația „Semper Agape" și Școala Gimnazială „Anghel Saligny" Banloc, împreună cu alți parteneri.

În prima zi, după momentul de rugăciune și deschidere festivă de la altarul de vară al Mănăstirii, actorii Ana Maria Cojocaru, Cătălin Ursu și Constantin Tovarnițchi de la Teatrul Național Timișoara au desfășurat activități teatrale și de animație. Au avut loc de asemenea și jocuri recreative și activități de relaxare coordonate de doamna Claudia Bilanin, director al Școlii din Banloc și vicepresedinte al Asociației. Nu a lipsit nici lecția de religie susținută se către părintele stareț Varlaam: „Sfinții – ocrotitori ai copiilor".

A doua zi, de copii s-au ocupat cu multă dăruire Cobet Isolde și Isa Berger, actrițe ale Teatrului German din Timișoara. Doamna Liliana Danciu a organizat apoi momentul „Pașaport pentru o zi – muzică, ritm și fantezie" – elemente de istorie, cultură și artă – România și Franța în dialog. Artistul Ciprian Pop a organizat lecția de muzică, iar doamna Diana Bozici a pregătit o minunată echipă de dansatori. Prânzul a fost servit în cadrul noului Centru de Zi „Dar din dar".

Date fiind condițiile speciale ale perioadei, activitățile au respectat regulile de igienă și distanțare, fiind împlinite în spații diferite și în grupe de lucru paralele.

În zilele următoare, copiii au ascultat povești „vindecătoare de suflet", au intrat în rolul personajelor, au învățat lecții importante pentru viață. De asemenea, au făcut o altfel de matematică ("matematica distractivă") și, mai ales au gătit "mini proiectul "micii gastronomi.

Ultima zi a acestei frumoase experiențe estivale cu cei mai tineri și mai frumoși dintre noi – copiii, a ajuns la final, după cinci zile pline de experiențe și activități deosebite. Dar acest final nu s-a produs înainte ca tinerii să ia parte la activitatea "Econatura", coordonată de ing. chimist Valeria Nicorescu și prof. Ioana Lăzău – vizionare de film și dezbateri pe teme ecologice/colectare deșeuri din zona satului. Copiii au compus apoi și o scrisoare de mulțumire adresată cuiva drag; de asemenea au realizat și un album inedit cu fotografii de la Școala de vară din acest an.

Momentul mult așteptat însă a fost acela în care tinerii au prezentat (având și acompaniament instrumental), împreună cu Ciprian Pop, piesele învățate în aceste zile, precum și dansul popular al cărui coregraf a fost Diana Bozici. Au recitat poezii în grai bănățean și au primit premii frumoase constând în diplome, fotografii, cărți de cultură generală și dulciuri.

La final, au lut cuvântul Conf. Univ. Liliana Danciu, d-na Claudia Bilanin, director al Școlii Gimnaziale "Anghel Saligny" Banloc și vicepreședinte al Asociației Semper Agape, d-na Ecaterina Chiu, președinte al Asociației și ierom. Varlaam Almăjanu, starețul Mănăstirii Partoș.

Parohia Timișoara Iosefin în sprijinul bolnavilor de la spitale

Fundația „Preot Ioan Olariu" a Parohiei Timișoara-Iosefin a donat in luna august 9.050 de măști în valoare de 15.000 lei pentru trei spitale timișorene: Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș", Secția de Pediatrie a Spitalului Bega și Maternitatea Odobescu din Timișoara.

Inițiativa aparține Părintelui Paroh Ionel Popescu. „În felul acest venim, încă o dată, în sprijinul unităților medicale care se confruntă cu cazurile de Covid-19 și contribuim și noi după puterile noastre

la mai buna desfășurare a activității medicale în aceste unități timișorene", a afirmat el.

Medicii au primit măști medicale, iar pentru bolnavi au fost oferite măști de protecție de unică folosință.

„Aceste măști performante FF2 ne permit să intrăm la pacienți în siguranță, în acele zone cu risc de contaminare, ceea ce contează pentru liniștea noastră sufletească", a spus dr. Virgil Musta, de la Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș" din Timișoara.

„Solidaritatea este esențială în aceste momente", a mai spus medicul, mulțumind pentru sprijinul acordat.

Parohia Timișoara-Iosefin este una dintre cele mai dinamice parohii din oraș, care se implică în activități filantropice de peste 20 de ani, cu ajutorul comunității de credincioși din jurul bisericii parohiale cu hramul „Nașterea Maicii Domnului".

Parohia sprijină persoanele vârstnice, familiile cu mulți copii și pe cele monoparentale și oferă burse de studii pentru elevii și studenții cu merite deosebite la învățătură care provin din familii dezavantajate economic.

Biserica „Adormirea Maicii Domnului" de la Lugoj şi-a sărbătorit hramul

Sâmbătă de 15 august cu prilejul praznicului „Adormirii Maicii Domnului", cea mai veche și impunătoare biserică din Lugoj și-a sărbătorit hramul.

Și anul acesta, bucuria sărbătorii a fost desăvârşită de prezenţa ÎPS Ioan Selejan Mitropolitul Banatului, care a fost întâmpinat de soborul de slujitori ai parohiei în faţa sfântului lăcaş în jurul orei 9:00. A urmat Sfânta Liturghie oficiată în noul altar de vară, ridicat lângă biserică, pe cheltuiala bunilor credincioşi ai parohiei. La finalul slujbei ierarhul a rostit un bogat cuvânt de învăţătură legat de praznicul Adormirii Maicii Domnului şi grija pe care Maica Domnului ne-o arată tuturor.

La rândul său, Preaonoratul Părinte Ioan Cerbu - Protopopul Lugojului, a adresat un cuvânt de mulţumire Înaltpreasfinţitului Părinte Ioan şi celorlalţi participanţi.

Din cauza măsurilor de distanţare socială, pentru a fi prevenită îmbulzeala credincioşilor, anul acesta nu s-a mai împlinit tradiţia ocolirii bisericii, la care au participat reprezentanţii breslelor lugojene, cu steagul reprezentativ.

Ziua Națională de conștientizare a violențelor împotriva creștinilor, la Sângeorge

Duminică, 16 august, au fost cinstiți în mod special Sfinții Martiri Brâncoveni în bisericile din Birda și Sângeorge, ale parohiei Birda. În cadrul Sfintei Liturghii la momentul predicii a fost creionată moștenirea cultural-artistică a Sfântului Voievod Constantin Brâncoveanu, martirizat împreună cu cei patru fii: Constantin, Ștefan, Radu, Matei și sfetnicul Ianache, în 15 august 1714 la Istanbul.

La biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din Sângeorge a fost oficiat Acatistul Sfinților Martiri Brâncoveni, a fost susținută o catehеză tematică și s-a vizionat filmul documentar: „Epoca domnitorului Constantin Brâncoveanu: om de stat; ctitor de cultură și martir al credinței" realizat de Televiziunea Trinitas a Patriarhiei Române.

În cateheza cu tema „Sfinții Martiri Brâncoveni și literatura religioasă românească”, preotul Valentin Bugariu a scos în prevelişte câteva realizări excepționale ale Sfântului Constantin Brâncoveanu, ca sprijinitor al tiparului și a cărții bisericești.

Prima mare reușită a fost tipărirea pentru prima dată a Sfintei Scripturi în Țările Române, în 1688. *Biblia de la București* a apărut cu sprijinul ispravnicului (supraveghetorului) Constantin Brâncoveanu. În această calitate, a creat condițiile optime ale acestui lucru, aducând ediții rare al Scripturii, dicționare, lucrări lexicografice[1]. Ajuns domnitor al Țării Românești, Sf. Constantin Brâncoveanu a sprijinit tiparul și cartea românească, prin care a contribuit la unitatea limbii române.

Filmul documentar a dezvelit alte ipostaze ale Sfinților Martiri Brâncoveni: politică externă și diplomație, biserică și palate domnești, artă (pictură, sculptură) și învățământ.

Titlu de doctor în Teologie pentru un fiu duhovnicesc al eparhiei noastre

Pentru Facultatea de Teologie Ortodoxă ”Ilarion V. Felea” din Arad începutul noului an bisericesc a coincis cu debutul altor activități și evenimente academice, de o reală importanță pentru teologia românească.

Astfel, în ziua 3 septembrie 2020 au fost susținute două noi lucrări de doctorat în Teologie, la disciplina Drept bisericesc.

În prezența Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, primul candidat, Pr. Drd. Florin-Ioan Avram de la parohia Visag (judetul Timiș), a prezentat lucrarea *„Iconomie şi acrivie în tradiția canonică a Bisericii Ortodoxe”*, cercetare realizată sub coordonarea Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin Rus. Din comisia prezidată de Pr. Prof. Univ. Dr. Cristinel Ioja au mai făcut parte Pr. Prof. Univ. Dr. Nicușor Beldiman și Arhid. Prof. Univ. Dr. George Grigoriță de la Facultatea de Teologie Ortodoxă *Patriarhul*

1 Valentin Bugariu, *Din pridvorul credinței (Studii, note și însemnări parohiale),* Editura Hoffman, Caracal, 2019, p. 10.

Justinian din București și Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian Farcașiu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Arad.

Din referatul coordonatorului s-au reținut următoarele aprecieri: "lucrarea elaborată de Pr. Drd. Florin-Ioan Avram răspunde exigenţelor ştiinţifice actuale, specifice domeniului Teologie. Tema lucrării este inedită atât în structura, cât şi prin implicaţiile şi perspectivele ei. În ceea ce priveşte caracterul ştiinţific, lucrarea se integrează în exigenţele formale ale stadiului formativ, de pregătire pe care îl reprezintă, fiind fundamentată pe izvoare şi pe o bibliografie actuală, în concordanţă cu tema şi cu aprofundarea conceptelor din aria pe care o cercetează. Lucrarea are 282 de pagini, fiind fundamentată pe 848 note de subsol şi pe o bibliografie extinsă însumând 26 de izvoare biblice, patristice şi canonice, 264 lucrări de specialitate şi 152 articole şi studii conexe temei. Problematica *iconomiei bisericești* și a *acriviei* reprezintă o temă fundamentală a Dreptului canonic ortodox, cele două principii fiind esențiale în aplicarea canoanelor".

Preotul Nicolae Borduz de la parohia „Adormirea Maicii Domnului" din Lugoj a trecut la viața veșnică

Preotul iconom Nicolae Borduz de la Parohia „Adormirea Maicii Domnului" din Lugoj, în urma unei scurte dar foarte grele suferinţe, a trecut la cele veşnice în seara zilei de 19 august.

Născut la data de 7 decembrie 1973 la Lugoj, urmează şcoala primară în localitatea Honorici, iar cursurile gimnaziale şi liceale la Lugoj. Între anii 1992 – 1996 frecventează cursurile Facultăţii de Teologie Pastorală din cadrul Universităţii Bucureşti.

Este hirotonit preot în anul 1998 pe seama parohiei Hezeriş cu filia Valea Lungă, iar din anul 2003 ocupă prin concurs postul de preot de la Parohia „Adormirea Maicii Domnului" din Lugoj.

Din anul 2000 şi până în prezent a deţinut funcţia de secretar al Oficiului protopopesc Lugoj.

Pentru activitatea depusă la parohie şi oficiul protopopesc, în anul 2006, a primit distincţia de iconom.

Slujba de înmormântare a avut loc sâmbătă, 22 august, în biserica „Adormirea Maicii Domnului" din Lugoj.

Adresăm familiei greu încercate un cuvânt de mângâiere şi întărire, iar pentru sufletul lui înălţăm rugăciuni către Atotmilostivul Dumnezeu să-l odihnească în Împărăţia Sa cu toţi cei bineplăcuţi Lui.

Veşnica lui pomenire din neam în neam!

AGENDA ÎNALTPREASFINŢITULUI PĂRINTE MITROPOLIT IOAN AL BANATULUI

3 august

A primit pe preotul coslujitor Bogdan Neaga, de la parohia Timișoara Elisabetin, din protopopiatul Timișoara II.

4 august

A primit pe preotul paroh Sebastian Pâra, de la parohia Teș, din protopopiatul Lugoj;
A primit pe preotul coslujitor Cristian Cerbu, de la parohia Lugoj I, din protopopiatul Lugoj;
A primit pe preotul Cristian Păiș, protopopul Oficiului protopopesc Timișoara II;
A primit pe domnul Vasile Todi, președintele Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric;
A primit pe preotul coslujitor Sorin Suru, de la parohia Timișoara Elisabetin, din protopopiatul Timișoara II.

9 august

A oficiat Sfânta Liturghie la catedrala mitropolitană, hirotonind întru preot pe diaconul Sergiu Pantea;

În după-amiaza zilei a pus piatra de temelie pentru noua biserică ce va fi construită în filia Mănăstire a parohiei Berecuța, din protopopiatul Deta.

10 august

A primit pe ieromonahul Rafael Povîrnaru, lect. dr. la Facultatea de Teologie din Timișoara;
A primit pe domnul Mircea Bota, din Timișoara;
A primit pe preotul paroh Ștefan Șișu, de la parohia Cornești, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul paroh Marcel Vlaicu, de la parohia Timișoara Cetate, din protopopiatul Timișoara I.

11 august

A primit pe preotul paroh Semenic Sîrbu, de la parohia Beregsău Mare, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul paroh Marius Șonea, de la parohia Giroc, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul paroh Traian Birăescu, de la parohia Lugoj Dealul Viilor, din protopopiatul Lugoj.

12 august

A primit pe domnul prof. Constantin Tufan, din Lugoj;
A primit pe preotul paroh Remus-Daniel Poganu, de la parohia Bobda, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe domnul ing. Ioan Sorincău, din localitatea Moșnița Nouă;
A primit pe preotul romano-catolic Bojte Attila, de la Mircurea-Ciuc;
A primit pe preotul Daniel Susanu, din Episcopia Covasnei și Harghitei;
A primit pe domnul Petru Opruți, directorul Agenției de Mediu – Timiș;
A primit pe domnul Liviu Neguț, comisar șef la Garda de Mediu – Timiș;
A primit pe preotul Teofil Bradea, de la parohia Groși, din protopopiatul Făget.

13 august

A primit pe preotul paroh Liviu Bogos, de la parohia Teremie Mare, din protopopiatul Sânnicolau Mare, dimpreună cu domnul Cătălin Burlacu, consilier parohial;
A primit pe preotul paroh Cezar Cojocaru, de la parohia Comloșu Mare, din protopopiatul Sânnicolau Mare;
A primit pe preotul Marius Podereu, protopopul Oficiului protopopesc Sânnicolau Mare;
A primit pe preotul Bujor Păcurar, protopopul Oficiului protopopesc Făget.

14 august

În ajunul praznicului Adormirii Maicii Domnului a săvârșit slujba Vecerniei cu Litie, respectiv slujba Prohodului Maicii Domnului la catedrala mitropolitană.

15 august

A oficiat Sfânta Liturghie la biserica cu hramul "Adormirea Maicii Domnului", din Lugoj.

20 august

A primit pe preotul paroh Dinu Bîzgan, de la parohia Iecea Mică, din protopopiatul Sânnicolau Mare;
A primit pe preotul paroh Radu Alecu, de la parohia Sânandrei, din protopopiatul Timișoara I.

21 august

A primit pe preotul paroh Ștefan Șișu, de la parohia Cornești, din protopopiatul Timișoara I;
A primit pe preotul Ilie Albiciuc, protopopul Oficiului protopopesc ucrainean Lugoj;
A primit pe domnul Cornel Herman, din localitatea Variaș;
A primit pe doamna dr. Daniela Popescu, dimpreună cu doamna dr. Jaqueline Popescu, din Timișoara;

A primit pe doamna Ioana Moldovan, din Timişoara;

În seara zilei a participat la slujba de priveghi, în biserica cu hramul "Adormirea Maicii Domnului", din Lugoj, prilejuită de trecerea la Domnul a preotului Nicolae Borduz, secretarul Oficului protopopesc Lugoj şi slujitorul bisericii în cauză.

24 august

A primit pe preotul paroh Constantin Timariu, de la parohia Bacova, din protopopiatul Lugoj;

A primit pe domnul prof. univ. dr. ing. Marius Moşoarcă, de la Facultatea de Arhitectură şi Urbanism din Timişoara;

A primit pe domnul Dominic Fritz, din Timişoara;

A primit pe doamna dr. Mihaela Malcovici, Directorul Direcţiei de Sănătate Publică, Timiş.

27 august

A primit pe doamna prof. Claudia Muntean, directorul Colegiului Naţional "Carmen Sylva", din Timişoara;

A primti pe preotul Marius Podereu, protopopul Oficiului protopopesc Sânnicolau Mare;

A primit pe preotul paroh Ioan Andrieş, de la parohia Jabăr, din protopopiatul Lugoj.

29 august

A oficiat Sfânta Liturghie la mănăstirea Şag-Timişeni, cu hramul "Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul".

30 august

A oficiat sjujba de târnosire, respectiv Sfânta Liturghie la biserica ortodoxă ucraineană din Timişoara, ca delegat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, ridicând în rangul de iconom stavrofor pe preotul paroh Cristian Vasile Popovici şi totodată, acordând diplome şi distincţii binefăcătorilor lăcaşului de cult.

31 august

A primit pe stavrofora Filoteia Nistor, stareţa mănăstirii Luncanii de Sus, din protopopiatul Făget;

A primit pe preotul paroh Caius Andraşoni, de la parohia Ghiroda Veche, din protopopiatul Timişoara II;

A primit pe preotul paroh Petru Alexa, de la parohia Jimbolia, din protopopiatul Timişoara I.

A consemnat preot MARIUS SFERCOCI
Inspector eparhial